

Mot en cirkulär och hållbar framtid

GEMENSAM AVFALLSPLAN 2021–2030

För Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda

Boråsregionen

Antagen

Boråsregionen: 2021-xx-xx

Bollebygds kommun: xxxx-xx-xx

Borås Stad: xxxx-xx-xx

Herrljunga kommun: xxxx-xx-xx

Marks kommun: xxxx-xx-xx

Svenljunga kommun: xxxx-xx-xx

Tranemo kommun: xxxx-xx-xx

Ulricehamns kommun: xxxx-xx-xx

Vårgårda kommun: xxxx-xx-xx

BOLLEBYGDS
KOMMUN

BORÅS STAD

HERRLJUNGA KOMMUN

Mark

SVENLJUNGA
KOMMUN

TRANEMO
KOMMUN

ULRICEHAMNS
KOMMUN

Vårgårda kommun

Innehåll

Avfall i nytt fokus.	6
Avfallstrappan och cirkularitet	
Förändrat synsätt	
En gemensam avfallsplan för en hållbar Boråsregion	9
Bakgrund	
Styrning av avfallsplanen	
Regleringar inom avfallsområdet	
Tidsram för Boråsregionens avfallsplan	
Implementering, genomförande och uppföljning.	11
Genomförande av avfallsplanen	
Regionalt avfallsnätverk	
Fokusgrupper	
Övriga regionala nätverk	
Kostnader under planens genomförande	
Uppföljning av avfallsplanen	
Målstruktur och läsanvisningar.	13
Målstruktur	
Läsanvisningar	
Målmråde 1: Hushåll med maten	16
Målmråde 2: Konsumera hållbart	18
Målmråde 3: Använd de resurser vi har	20
Målmråde 4: Sortera mera	22
Målmråde 5: Fimpa skräpet	24
Målmråde 6: Planera in plats för avfallet	26

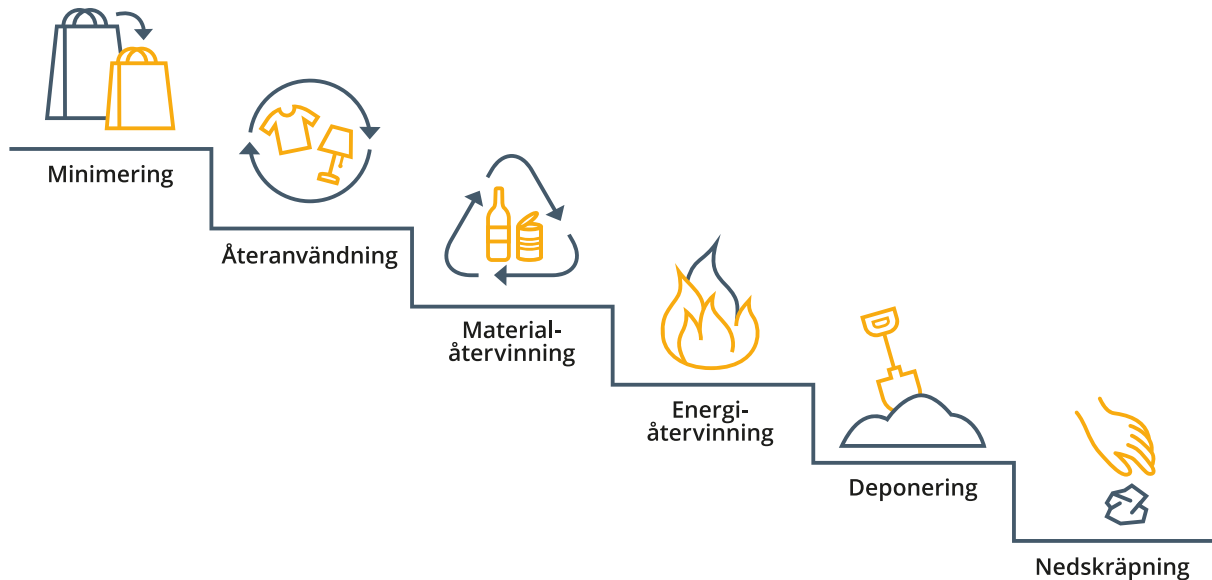
Styrmedel och verktyg för att nå målen	28
Information, kommunikation, kunskap och rådgivning	
Nudging	
Samverkan	
Avfallstaxa/Renhållningstaxa	
Avfallsföreskrifter	
Upphandling	
Tillsyn	
Teknikutveckling och digitala hjälpmedel	
Ordlista	30
Bilageförteckning.	33
Bilaga 1: Framtagande av avfallsplanen.....	38
Projektorganisation	
Fokusgrupper	
Förankring	
Remiss och utställning	
Politisk hantering	
Bilaga 2: Avfallsplanens sammanhang i kommunen och ansvarig för målen.	41
Avfallsplanens sammanhang i kommunen	
Ansvarig för målen	
Bilaga 3: Mål och lagstiftning som berör avfallsplanen	51
Globala mål – Agenda 2030	
Lagstiftning på EU-nivå	
Lagstiftning på nationell nivå	
Nationell avfallsplan	
Det svenska miljömålssystemet	
Producentansvar	
25/25 målet Avfall Sverige	

Regionala mål

Klimat 2030

Bilaga 4: Bedömning av miljöpåverkan	59
Bedömning av miljöpåverkan	
Sammanfattande bedömning	
Bilaga 5: Nulägesbeskrivning av avfallshantering i Boråsregionen	64
Geografi och demografi	
Boendeformer	
Näringslivsstruktur	
Kommunalt avfall	
Insamlingssystem för avfall i Boråsregionen	
Anläggningar för avfallshantering och förebyggande i Boråsregionen	
Övriga anläggningar för avfallshantering i Boråsregionen	
Avfall som omfattas av producentansvar	
Bilaga 6: Framtidsutsikter för avfallshantering i Boråsregionen och avfall i kommunernas översiktsplaner	73
Befolkningsprognos och framtida avfallsmängder	
Framtida behov av insamlingssystem och anläggningar i Boråsregionen	
Trender och framtida förutsättningar för avfallshantering	
Anläggningar för att hantera avfall i kommunernas översiktsplaner	
Bilaga 7: Nedlagda deponier i Boråsregionen	79
Bilaga 8: Uppföljning av utgående regional avfallsplan	90

Figur 1. Avfallstrappan inklusive nedskräpning som ett sista trappsteg. Avfallstrappan anger vad som ska prioriteras. Att minimera och förebygga uppkomsten av avfall är det viktigaste följt av att återanvända, materialåtervinna, energiåtervinna och deponera.

viktigare att fokusera på förebyggande av avfall än på att materialåtervinna. Eller att det är bättre att materialåtervinna än att elda upp resurserna. Men hur gör vi då med det avfall som ändå uppstår? Vi behöver tänka mer cirkulärt och hållbart. Uttaget av jungfruligt material måste minska och vi måste istället bli bättre på att nyttja det material som redan finns i kretsloppet. Detta leder också till att minimera det avfall som uppstår eftersom produkter eller material kan användas på nytt.

Förändrat synsätt

Avfall är inte bara ett miljöproblem utan även en ekonomisk förlust. En genomsnittlig svensk producerar 467 kilo kommunalt avfall per år. En allt större del av detta återvinns och allt mindre avfall deponeras. Men hur kan vi ändra vårt sätt att producera och konsumera så att vi ger upphov till mindre mängd avfall? Vi som konsumenter har makt att ställa krav på producenterna. Det ska vara ett försäljningsargument att designa en

Visste du att:

- Tillverkningen av en mobiltelefon genererar 86 kg avfall (Källa: IVL 2015).
- I Sverige genererar vi 95 kilo matavfall per person och år (Källa: Naturvårdsverket 2021).
- Det slängs runt 1 miljard fimpar på gator och torg i Sverige varje år (Källa: HSR 2021).
- En privatperson genererar nästan 470 kg avfall per år, detta är mer än en fördubbling sedan 70-talet (Källa: Avfall Sverige 2021).
- Sverige rankas som nummer 14 av 28 länder i Europa i en undersökning av hur cirkulära våra ekonomier är, det vill säga hur väl vi återanvänder, återvinner och drar ner på avfallet. Vi i Sverige är bra på kommunal återvinning, men vi har en stor mängd avfall, och det drar ner oss i jämförelse med andra europeiska länder (Källa: POLITICO circular economy index 2018).
- Världen är 8,6 % cirkulär. Det betyder att 8,6 % av de råvaror så som mineraler, metaller och biomassa som används inom världsekonomin återvinns varje år (Källa: Circularity Gap Report 2021).

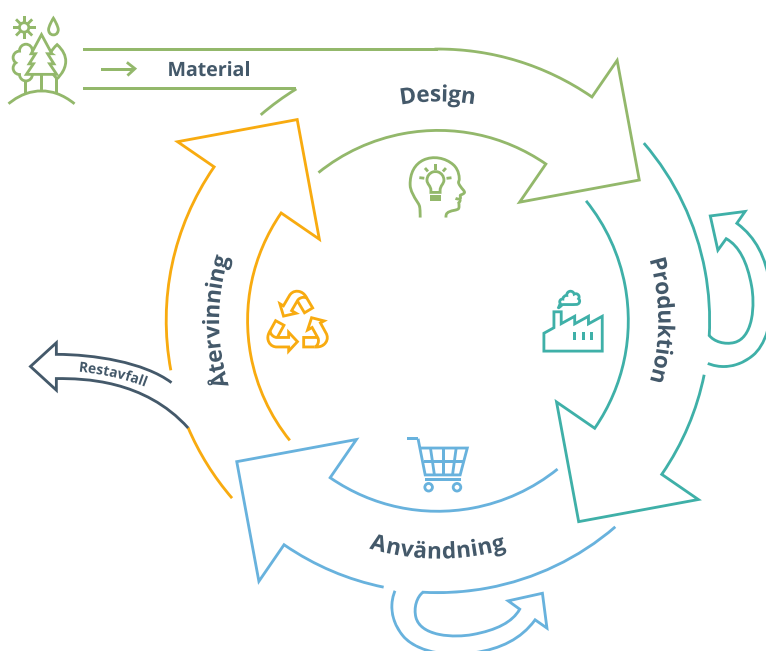
hållbar produkt. På sikt ska det bli så självklart att vi inte ens behöver fundera över det. Utmaningen är att vi inte börjar ursäkta våra nyinköp med att produkten i ett senare skede kan återvinnas. Det är fortfarande avfallstrappans prioriteringar som gäller – det viktigaste är att förebygga att avfall uppstår. Förebyggande av avfall behöver inte betyda att konsumtionen ska minska, men den behöver förändras och bli mer hållbar. Produkter ska få vara produkter så länge som möjligt där laga, byta, låna och hyra är förstahandsval istället för att göra sig av med och köpa nytt.

Vår gemensamma avfallsplan och de sex målområden den består av, sätter avfall i ett nytt fokus och främjar cirkulära system. Det är din och min gemensamma avfallsplan – tillsammans tar vi ansvar!

Långsiktiga effekter av avfallsplanen enligt hållbarhetens tre dimensioner:

- Miljömässiga aspekter
 - minskade utsläpp
 - minskad miljöpåverkan
 - bättre hushållning med resurser
- Sociala aspekter
 - mindre nedskräpning bidrar till ett tryggare samhälle
 - en region som är hållbar och som invånarna kan vara stolta över
 - mer kunskap och ökat engagemang bland invånarna
- Ekonomiska aspekter
 - förändrad konsumtion som leder till besparingar
 - mindre slit och släng
 - ökad återanvändning
 - minskat matsvinn och minskat slöseri på resurser

Figur 2. Cirkulärt system för hållbar material- och resursanvändning där material och produkter återanvänds och återvinns vilket minimerar uttaget av nytt material samt minimerar avfallet. Detta innefattar också en genomtänkt design och produktion som tillåter återanvändning och återvinning.

Genom att ta fram en gemensam avfallsplan kan kommunerna dra nytta av varandras erfarenheter och kompetens.

En gemensam avfallsplan för en hållbar Boråsregion

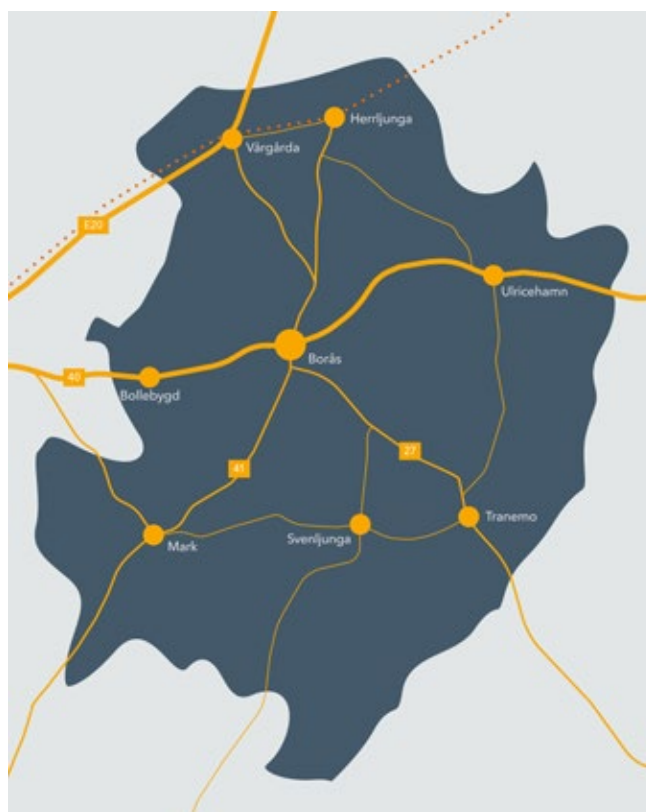
Syftet med en regional avfallsplan är att tillsammans över kommungränserna verka för att förebygga att avfall uppstår, minska avfallets farlighet, minska negativ miljö- och klimatpåverkan och arbeta för en långsiktigt hållbar region.

Bakgrund

Boråsregionen består av de åtta kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda med ungefär 226 000 invånare (år 2019). Denna avfallsplan beskriver hur kommunerna planerar att arbeta med strategiska avfallsfrågor fram till 2030 med ett fokus på en cirkulär och hållbar resursanvändning.

Det finns en nuvarande regional avfallsplan för Boråsregionen som sträcker sig från 2012 fram till 2020. Det beslutades under 2019 att en ny gemensam regional avfallsplan skulle tas fram. Genom att ta fram en gemensam avfallsplan kan kommunerna dra nytta av varandras erfarenheter och kompetens och tillsammans ta nästa steg i den omställning som krävs för ett cirkulärt hållbart samhälle. Avfallsplanens mål har tagits fram med hjälp av sex olika fokusgrupper som har fokuserat på varsitt målområde. Fokusgrupperna bemannades med tjänstepersoner från våra åtta kommuner samt ett antal externa representanter. Representationen i fokusgrupperna var bred; bland annat deltog personer från följande enheter i kommunerna: avfall, miljö, kost, samhällsplanering, förskola, skola, äldreomsorg, fastighet, kommunala bostadsbolag, gata och park. Fokusgrupperna har belyst utmaningarna och behoven inom respektive målområde och har till slut landat i ett antal mål som utgör huvuddelen av Boråsregionens avfallsplan.

Figur 3. Karta över Boråsregionen.

Styrning av avfallsplanen

Enligt *Naturvårdsverket föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall* (NFS 2020:6) ska varje kommun ha en avfallsplan. Tillsammans med avfallsföreskrifter utgör detta kommunens renhållningsordning. En avfallsplan är ett strategiskt styrdokument och ett viktigt instrument för kommunen att driva på utvecklingen mot att minska avfallsmängderna, hushålla med resurser och minska negativ miljöpåverkan. I avfallsplanen fastställs mål och åtgärder för att förebygga och hantera avfall, förebygga och begränsa nedskräpning samt tydliggöra avfallets roll i fysisk planering. Avfallsplanen ska innehålla mål och åtgärder för det avfall som kommunen ansvarar för, det vill säga både det avfall som uppkommer i hushållen samt avfall som uppkommer i kommunens egna verksamheter.

Tidigare har enheter inom kommunen som arbetar med avfall och återvinning huvudsakligen arbetat med att uppfylla mål i avfallsplanen och detta har framförallt finansierats via avfallstaxan. De nuvarande föreskrifterna (NFS 2020:6) ställer dock krav på en ökad samverkan inom och mellan kommunens olika förvaltningar och bolag vilket anses nödvändigt för att nå mål kring avfallsförebyggande, ökad återanvändning, ökad återvinning, minskad nedskräpning och att få in avfall som en naturlig del i samhällsplaneringen.

Det innebär att de åtgärder som genomförs för att uppfylla mål i avfallsplanen kan behöva finansieras av skattemedel och externt finansierade projekt.

Regleringar inom avfallsområdet

Avfallsområdet regleras både av nationell och EU-lagstiftning. Inom EU gäller avfallsdirektivet (2008/98/EG) som ställer krav på medlemsstaterna att minska mängden avfall samt främja återanvändning och materialåtervinning. EU-kommissionen har även tagit fram ett paket för cirkulär ekonomi som innehåller en plan för att sluta kretsloppet och hantera alla faser av en produkts livscykel: från konsumtion och produktion till avfallshantering och marknaden för returråvaror. Nationellt är det miljöbalken (1998:808) samt avfallsförordningen (2020:614) som styr arbetet kring avfall.

Tidsram för Boråsregionens avfallsplan

För samtliga mål i Boråsregionens avfallsplan gäller att målen ska nås till år 2030. Däremot skiljer sig basåret mellan målen. I de fall där det redan idag finns ett uppföljningsmått eller en indikator som kommunerna använder sig av är basåret 2021. I de fall där målen och det arbete som kommer krävas för att nå målen är relativt nya för kommunerna, behöver ett mätbart utgångsläge tas fram och därför är basåret för dessa mål istället 2022.

Målen i avfallsplanen är långsiktiga och för att nå resultat krävs ett långsiktigt strategiskt arbetssätt.

Implementering, genomförande och uppföljning

För att avfallsplanens mål ska nås krävs ett strukturerat, effektivt och uthålligt arbete. Målen är långsiktiga och för att nå resultat krävs därmed ett långsiktigt strategiskt arbetssätt.

Genomförande av avfallsplanen

En avfallsplan är en kommunal plan för att minska avfallsmängd och farlighet. Därav har kommunen det övergripande ansvaret att planen verkställs. För att nå målen i avfallsplanen kommer handlingsplaner eller motsvarande arbetas fram kommunvis. Kommunerna kommer behöva prioritera bland målen för att fram till 2030 arbeta med samtliga. Avfallsplanen innehåller inga tidsatta åtgärder vilket ytterligare gör det möjligt för kommunens olika verksamheter att välja vilka åtgärder man arbetar med under planens giltighetstid. Flera av målen är långsiktiga och det krävs en ödmjukhet inför takten åtgärderna kan genomföras i respektive kommun. Det handlar om en balansgång i resurser och tid, men ett fortsatt samarbete mellan kommunerna i Boråsregionen kommer vara av stor vikt för att realisera målen. En viktig faktor för att få ett lyckat genomförande av planen är en samordnande funktion som kan vara ett stöd ut mot alla kommuner. En annan viktig faktor är samarbete med andra aktörer utanför kommunens egna verksamheter, exempelvis så som privata fastighetsbolag och akademien.

Regionalt avfallsnätverk

I Boråsregionen finns ett avfallsnätverk med representanter från alla åtta kommuner. Denna gruppering är en viktig del i avfallsplanens genomförande genom att de agerar som

samordnare för avfallsplanen gentemot sin kommun. Det bör förtydligas att ansvaret för genomförande av avfallsplanen inte ligger på denna gruppering. Det är av stor vikt att övriga delar av kommunen som träffas av avfallsplanens mål och åtgärder tar ansvar och är delaktiga i uppfyllande av planen, se bilaga 2.

Fokusgrupper

Under framtagande av Boråsregionens avfallsplan bildades ett antal fokusgrupper med ansvar för varsitt målområde. Detta arbetssätt och dessa funktioner kommer fortsatt vara värdefull kompetens under genomförandet av avfallsplanen.

Övriga regionala nätverk

I Boråsregionen drivs ett antal nätverk som kan agera som viktiga forum för uppfyllande av avfallsplanens mål. Det miljöstrategiska nätverket är av stor vikt för arbetet med målen och åtgärderna i avfallsplanen. Ett flertal av målen har direkt koppling till det miljöstrategiska arbetet som bedrivs i kommunerna. Dessutom är nätverket för samhällsbyggnadschefer, kulturnätverket, nätverk för äldreomsorg, funktionshinder och skola samt Business Region Borås med näringslivschefer eller näringslivsansvariga viktiga.

Kostnader under planens genomförande

En del av åtgärderna i avfallsplanen kan genomföras inom ramen för befintlig budget och personal. Andra åtgärder kan komma att kräva mer personalresurser eller en drifts- eller investeringskostnad. Flertalet av målen kan initialt innebära en kostnad, men en besparing och sjunkande kostnader på sikt eftersom de bidrar till minskade avfallsmängder, färre nyinköp, ökat återbruk, ökad materialåtervinning och minskad nedskräpning. Finansiering av åtgärderna kan ske via avfallstaxan eller via skattemedel. Externt finansierade projekt kan också bidra till att nå målen i Boråsregionens avfallsplan. Det sistnämnda är en viktig faktor för de mål i avfallsplanen som med fördel samordnas regionvis. Det finns flera exempel på detta, exempelvis mål 3.1 avseende ett ökat återbruk av möbler och textil i kommunens verksamheter samt mål 3.2 avseende ökat återbruk och återvinning av bygg- och rivningsmaterial.

Uppföljning av avfallsplanen

Ansvar för uppföljning av målen har de som är utpekade som ansvariga för målen i bilaga 2. Varje ansvarig följer upp arbetet med målen och rapporterar resultatet till sin kommunrepresentant i avfallsnätverket en gång om året. Representanten i avfallsnätverket har ansvar över att resultatet sammanställs för sin kommun. Avfallsnätverket träffas årligen för att sammanställa uppföljningen på en delregional nivå. Indikatorer för varje mål finns i planen och vissa indikatorer bjuder in till valmöjligheter, exempelvis indikatorn för engångsartiklar. Vilka engångsartiklar som mäts bestämmer kommunerna själva och det är då viktigt att det redovisas vad som har mätts och hur.

Målen är gemensamma för Boråsregionens kommuner och tillsammans når vi målen och utvärderar planen.

Målstruktur och läsanvisningar

Avfallsplanens målområden och mål berör flera olika delar av kommunens verksamheter, vårt näringsliv samt våra kommuninvånare. Nedan ges en översikt över målstrukturen samt läsanvisningar som pekar på vilka områden som berör just dig och din organisation lite extra.

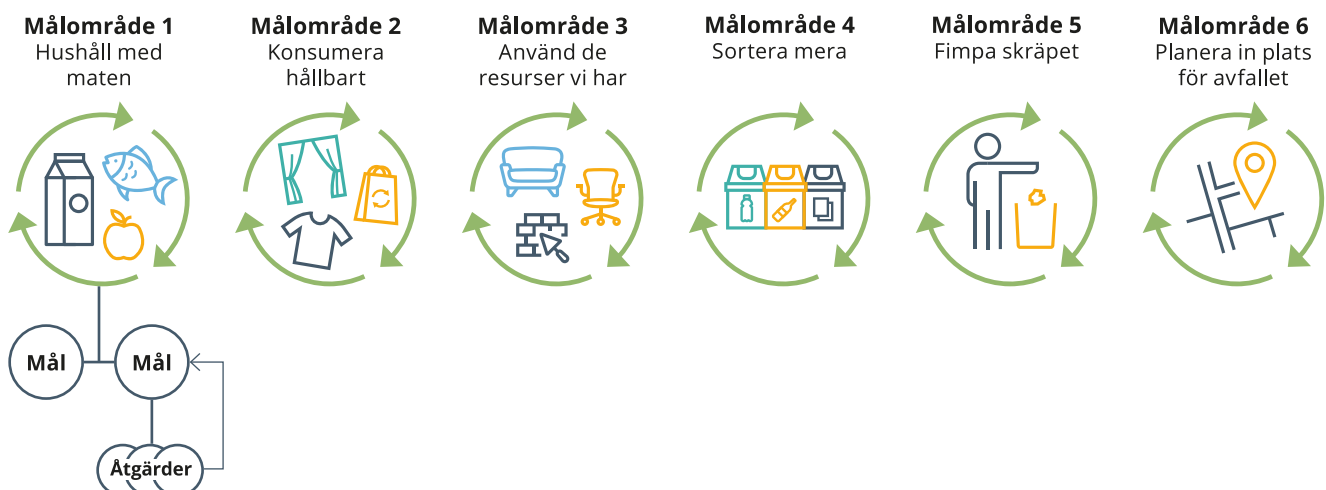
Målstruktur

Målområdena beskriver avgränsningen för målen som innefattas i området. Boråsregionens avfallsplan omfattas av sex målområden.

Målen är gemensamma för Boråsregionens kommuner och tillsammans når vi målen och utvärderar planen. En del av målen är siffersatta medan andra mål anger *öka* eller *minska*. Detta beror på att för vissa mål har kommunerna kommit en bit på vägen i arbetet, nuläget är känt eller det finns ett tydligt globalt eller nationellt mål som pekar på en siffra och därmed har ett siffersatt mål formulerats. För de mål där det

krävs ett större arbete initialt för att komma igång eller där ett mätbart nuläge behöver tas fram har *öka* eller *minska* angivits istället för en siffra. För en del av målen har våra kommuner kommit olika långt i arbetet och konsensus kring ett siffersatt mål har nåtts alternativt så anges *öka* eller *minska*. Viktigt att betona är att vissa utav basåren kan skilja sig från andra år då exempelvis stora inköp sker under vissa perioder. Skulle ett basår visa sig vara ett år då stora inköp gjorts kan kommunerna slå ihop två år för att ta fram en mer representativ siffra. Totalt har 16 mål formulerats i Boråsregionens avfallsplan.

Figur 4. Avfallsplanens målstruktur innefattar sex olika målområden, totalt 16 mål samt en åtgärdsbank med aktiviteter för att uppnå målen.

Åtgärder presenteras i form av en åtgärdsbank där kommunerna kan genomföra de åtgärder som är lämpliga i respektive kommun. Åtgärderna är det konkreta arbete som kommunerna och de kommunala bolagen kommer arbeta med för att uppfylla målen. En del av åtgärderna kan genomföras i samarbete kommunerna emellan medan en del åtgärder med fördel genomförs kommunvis.

Indikatorer är framtagna för respektive mål för att kunna följa upp och utvärdera arbetet med målen.

Läsanvisningar

Avfallsplanens mål träffar många olika delar av kommunens verksamhet samt också vårt näringsliv och våra kommuninvånare. Alla mål är viktiga men Tabell 1 ger en vägledning kring vilka mål som är extra viktiga för just dig och din organisation.

Tabell 1. Exempel på olika aktörer inom och utanför kommunen som berörs och träffas av målen.

Aktör	Målområde	Mål			
		1	2	3	4
Avfall och miljö (strategiskt arbete)	1	1.1	1.2	1.3	
	2	2.1	2.2	2.3	
	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	4	4.1	4.2	4.3	4.4
	6	6.1			
Byggnation och rivning	3	3.1	3.2	3.3	3.4
Fastighet	1	1.1	1.2	1.3	
	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	4	4.1	4.2	4.3	4.4
	5	5.1			
Gata, park, vatten och avlopp	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	5	5.1			
Kommunikation	1	1.1	1.2	1.3	
	2	2.1	2.2	2.3	
	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	4	4.1	4.2	4.3	4.4
	5	5.1			

Aktör	Målområde	Mål			
Kommuninvånare	1	1.1	1.2	1.3	
	2	2.1	2.2	2.3	
	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	4	4.1	4.2	4.3	4.4
	5	5.1			
Kost	1	1.1	1.2	1.3	
Kultur, fritid och folkhälsa	2	2.1	2.3	2.3	
	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	5	5.1			
Näringsliv	2	2.1	2.2	2.3	
Samhällsplanering	6	6.1			
Skola, vård och omsorg	1	1.1	1.2	1.3	
	2	2.1	2.2	2.3	
Tillsyn	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	5	5.1			
Upphandling	2	2.1	2.2	2.3	
	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	4	4.1	4.2	4.3	4.4

Målområde 1: Hushåll med maten

Beräkningar tyder på att så mycket som var femte kasse med livsmedel vi köper slängs! Detta bland annat för att vi köper för mycket, inte tar tillvara på rester, inte förvarar maten rätt och stirrar oss blinda på datummärkningen. Matsvinnet beräknas stå för 8 % av världens växthusgasutsläpp och det är hushållen som står för 70 % av matsvinnet.

Matsvinn är onödigt matavfall som hade kunnat ätas om det hanterats annorlunda. För varje minskad mängd matsvinn så har energianvändning, råvaruförbrukning och utsläpp vid produktion, transport och hantering av livsmedel minskat. Även om det är hushållen som står för den största delen av matsvinnet så är även kommunens egna verksamheter en viktig del i detta arbete. Matsvinn inom kommunens verksamheter uppkommer både i köket vid lagring och tillagning, vid servering samt ute i matsalen.

Förutom att jobba med rutiner rörande själva köket så har även andra saker, som schemaläggning av lunchtider inom skola eller portionsstorlekar inom äldreomsorgen, stor betydelse för mängden matsvinn.

Matavfall däremot, det vill säga oätliga delar av mat såsom skal och kärnor, ska vi samla in separat och nyttiggöra som en resurs till växtnäring och energiproduktion, till exempel biogas.

■ Målet är riktat mot kommunens verksamhet ■ Målet är riktat mot invånarna ■ Målet är riktat mot kommun och invånare

Mål 1.1. Matsvinnet ska minska till 35 g/portion i kommunens verksamheter.

INDIKATOR

- Matsvinn¹ g/portion.

Nuläge: Matsvinnet i våra kommuner varierar mellan 20–70 g/portion det vill säga spannet är mycket stort beroende på verksamhet. Nationell mätning från 2019 visar att förskolor och skolor ligger i snitt på 60–70 g/portion för det totala svinnet men även här är spannet stort.

ÅTGÄRDSBANK

- Skapa rutiner för att mäta matsvinn kontinuerligt.
- Optimera schemaläggning av luncher.
- Genom riktade kommunikationsinsatser skapa medvetenhet kring matsvinnet.
- Meny som är förankrad i vad gästerna äter.

Mål 1.2. Matsvinnet ska minska med 50 % per invånare jämfört med år 2021.

INDIKATOR

- Andel matsvinn i avfallspåsen. Genomförs via plockanalyser.

ÅTGÄRDSBANK

- Genom riktade kommunikationsinsatser skapa medvetenhet kring matsvinnproblematiken och beteendeförändringar.
- Samverka med externa aktörer såsom bostadsbolag, bostadsrättsföreningar, restauranger, studieförbund och andra ideella föreningar.

Mål 1.3. Minst 60 % av uppkommet matavfall ska gå till näringsåtervinning och biogasproduktion eller annat miljömässigt motsvarande ändamål.

INDIKATOR

- Kg insamlat matavfall/potentialen för matavfallsmängd².

Nuläge: 2019 ligger siffran på 32 % (indikator i Avfall Web).

ÅTGÄRDSBANK

- Kommunikation och kampanjer för insamling av matavfall gärna i samverkan mellan kommunerna i Boråsregionen, både mot hushållen men även kommunens egna verksamheter: förskola, skola, äldreomsorg.
- Verka för en beteendeförändring för att få rätt utsortering och rätt handhavande med utrustning.
- Sträva mot att minska matavfall i rejektet.
- Se över val av insamlingspåse för matavfallsfraktionen.

1 Enligt livsmedelsverkets modell livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/maltider-i-vard-skola-och-omsorg/matsvinn-i-storkok/matsvinmatning-i-storkok?AspxAutoDetectCookieSupport=1.

2 Beräknas genom att dividera antal kg matavfall som sorteras ut och behandlas biologiskt genom rötning med totalt antal kg uppkommet matavfall från hushåll, restauranger, storkök och butiker. Rejekt är borträknat.

Målområde 2: Konsumera hållbart

För att förebygga avfall måste en förändring ske långt innan avfallet är i närheten av att uppstå. Det handlar främst om ett förändrat konsumtionsmönster. Om vi hela tiden fortsätter att köpa nytt kommer avfallsmängderna att öka även om det går att materialåtervinna en hel del.

En hållbar konsumtion innefattar de val som görs när det finns behov av att införskaffa sig en produkt. Det handlar inte bara om att införskaffandet av en produkt gör att en annan eventuellt måste avyttras, utan även att själva produktionen av varje produkt i sig leder till att nytt avfall uppstår, så kallat osynligt avfall. För att inte äventyra kommande generationers behov måste vi se över vårt konsumtionsmönster. Allra störst effekt har undvikande av nyinköp. Om nyinköp ändå måste göras ska man sträva efter att köpa något återbrukat eller något där materialet kommer från ett cirkulärt flöde. Livslängd och hållbarhet på det som ska köpas in måste vara en tungt vägande faktor.

I kommunens verksamheter finns till exempel stor potential att se över behovet och minska

konsumtionen av engångsartiklar. I de fall där det är möjligt kan engångsartiklar ersättas med flergångsartiklar.

Arbetskläder behövs i många av kommunens verksamheter. Genom att i första hand laga och reparera arbetskläder som fortfarande är i funktionsdugligt skick kan plaggets livslängd öka.

Både textil och elektronik är utpekade i den nationella avfallsplanen som avfallsströmmar viktiga att minimera. Gentemot våra invånare kan vi verka för ett förändrat konsumtionsmönster och samverka med lokala aktörer och näringslivet för att stimulera nya affärsmodeller där hyra, byta, låna och uppdatera produkter är i fokus.

■ Målet är riktat mot kommunens verksamhet

■ Målet är riktat mot invånarna

Mål 2.1. Konsumtionen av engångsartiklar i kommunens verksamheter ska minska jämfört med år 2022.

INDIKATOR

- Antal inköpta engångsartiklar¹ per år i kommunens verksamheter.

ÅTGÄRDSBANK

- Anta rutiner för att säkerställa att engångsartiklar förebyggs i de egna verksamheterna.
- Minimera engångsartiklar i kommunens serveringar.
- Upprätta en plan för att äldreboenden, förskolor och skolor ska genomgå avfallsförebyggande projekt.
- Certifiera eller klimatkompensera evenemang i kommunal regi.
- Arbeta med gemensam metod för avfallsförebyggande vid inköp och upphandling i regionen.

Mål 2.2. Livslängden på arbetskläder i kommunens verksamheter ska öka jämfört med år 2022.

INDIKATORER

- Rutiner för att ställa rätt krav vid upphandling finns.
- Möjlighet till lagning av arbetskläder finns.
- Mängd inköpta arbetskläder (per förvaltning/enhet) kopplat till antal anställda.

ÅTGÄRDSBANK

- Standardisera sortiment.
- Laga och reparera kläder.
- Ställa rätt krav på kvalitet vid upphandling.
- Verka för beteendeförändring och statushöjning när det kommer till återanvändning och lagning av funktionsdugliga arbetskläder.
- Undersöka möjligheten att hyra arbetskläder.

Mål 2.3. Invånarnas förståelse om kopplingen mellan konsumtionsbeteende, avfallsmängder och miljöpåverkan ska öka jämfört med år 2023.

INDIKATORER

- Enkät som efterfrågar konsumtion av nyproducerade kläder, nyproducerad elektronik², engångsartiklar³ samt second hand och kunskap om och möjlighet till att byta/laga/låna/uppdatera produkter.
- Mängd insamlat elavfall kg/invånare via El-kretsen från kommunernas återvinningscentraler.
- Insamlad mängd textil till återanvändning på kommunernas återvinningscentraler samt mängd textil i restavfallet via plockanalys.

ÅTGÄRDSBANK

- Riktade kommunikationsinsatser avseende kläder, elektronik, engångsartiklar för att skapa medvetenhet kring dess påverkan på jordens resurser.
- Samarbeta med organisationer som verkar för ett förändrat konsumtionsmönster.
- Stimulera lokala aktörer som främjar förebyggande genom att laga, hyra, dela och uppdatera produkter.
- Möjliggöra textilinsamling på ÄVC.

¹ Produkter som är avsedda att användas vid ett tillfälle för att sedan kasseras, exempelvis engångshandskar, förkläden, pappershanddukar och engångsmuggar.

² Exempelvis mobiltelefoner, surfplattor, bärbara datorer och tv-apparater.

³ Produkter som är avsedda att användas vid ett tillfälle för att sedan kasseras, exempelvis engångsmuggar, -bestick, -tallriker och påsar.

Målområde 3: Använd de resurser vi har

Varor och tjänster påverkar vår miljö under hela livscykeln, vid tillverkning, användning, underhåll, återbruk, återvinning, avfallshantering och transporter i alla led. Pressen är stor på våra gemensamma resurser då världens befolkning och konsumtion ständigt ökar. Därför behöver vi bli bättre på att använda de resurser vi redan har.

Det krävs tålig kvalitet, återvinningsbara material och produkter som kan underhållas och repareras och som inte är trendkänsliga – en hållbar design, utförliga innehållsbeskrivningar, smarta förpackningar samt att reservdelar finns tillgängligt. Vi behöver ändra vårt beteende. För det krävs ökad kunskap och möjligheter i samhället att återbruka. Förändring krävs även i till exempel planerings- och inköpsprocesser. Vi behöver bli bättre på att vårda och laga istället för ett slit och släng beteende.

Genom att uppdatera och återanvända möbler och inventarier i kommunala verksamheter, som i annat fall samlas i förråd eller kasseras, uppnår man både en ekonomisk besparing och en minskad miljöpåverkan. Bygg- och rivnings-

verksamheter ger upphov till stora mängder avfall som kan minskas genom en ökad återanvändning och återvinning. Viktigt att poängtera är att återanvändning inte får förbise bestämmelser som förhindrar att föroreningar och invasiva arter sprids.

Det måste finnas tillgängliga lösningar och system för våra invånare för att det ska vara en låg tröskel och en självklarhet att återbruka. Framför oss ser vi verkstäder och marknader för återbruk och delningsekonomier, kreativa lösningar där gammalt möter nytt, tekniska innovationer där nya produkter enbart tillverkas av återanvänt och återvunnet material. Nollavfallsidén för ett hushåll finns inom räckhåll där etik och hållbarhet genomsyrar alla delar i vårt samhälle.

■ Målet är riktat mot kommunens verksamhet

■ Målet är riktat mot invånarna

Mål 3.1. Andel möbel- och textilinköp i kommunens verksamheter som är återbrukat ska öka jämfört med år 2022.

INDIKATORER

- System finns i kommunen för återbruk av möbler och textil.
- Andel möbel- och textilinköp per år som är återbrukat.

ÅTGÄRDSBANK

- Alla kommuner ska ha fungerande rutiner, metoder och arbetssätt kring återbruk av möbler och textil.
- Arbeta strategiskt med upphandling och inköp där återbruk är ett viktigt kriterium. Inköp och beställande enhet ställer krav på demonterbarhet och tillgång till reservdelar i avtal.
- Utbildning och kompetenshöjning av berörd personal. Arbeta med att förändra synsätt och beteende kring återbrukade produkter.
- Utredda hur ett byte av möbler inom och mellan kommunerna i Boråsregionen kan se ut.

Mål 3.2. Återanvändning och återvinning av bygg- och rivningsmaterial inklusive massor från kommunala bygg-, mark- och anläggningsprojekt ska öka jämfört med år 2022.

INDIKATORER

- Avfallsfrågor inklusive återanvändning och återvinning finns med i checklistor vid ny- och ombyggnationer.
- Det finns faktiska krav i entreprenadupphandling samt i konkreta projekt.

ÅTGÄRDSBANK

- Skapa rutiner och checklistor för att säkerställa att återvinning och återanvändning ingår i alla ny- och ombyggnationer samt rivningar i kommunala byggprojekt.
- Öka samverkan mellan kommunens enheter och genomföra utbildningar för att säkerställa att man redan vid byggnation tar återanvändning och återvinning i beaktande.
- Ställa krav i upphandlingsskedet på återvunnet material eller återbrukade produkter om möjligt.
- Kartlägga flöden av massor inom regionen.
- Undersöka möjlighet för regionalt samarbete för att samordna arbetet kring hantering av massor.

Mål 3.3. Livslängden på elektronik i kommunens verksamheter ska öka jämfört med år 2022.

INDIKATOR

- Mätning av livslängd på datorer, mobiltelefoner och surfplattor.

ÅTGÄRDSBANK

- Vid upphandling av elektronik ska krav ställas på ökad livslängd.
- Förändra i leasingavtal genom förlängning.
- Ställa krav på reparerbarhet.
- Uttjänt elektronik samlas in och återbrukas.
- Undersöka möjligheten att införa system där IT-utrustning inom kommunen kan spåras.

Mål 3.4. Invånarna ska ha möjlighet till enkel och tillgänglig återanvändning av produkter.

INDIKATORER

- Enkät till invånare som mäter beteende och kunskap kring återanvändning.
- Möjlighet till återanvändning finns på återvinningscentral.
- Mängd grovavfall per invånare som går till återanvändning (indikator från Avfall Web 2021–nutid).

ÅTGÄRDSBANK

- På alla ÄVC:er ska det finnas möjligheter för invånare och företag att lämna produkter för återanvändning.
- Stimulera lokala aktörer som möjliggör för medborgarna att återanvända produkter samt låna, hyra, dela och uppdatera produkter istället för att köpa nya.
- Informationsinsatser riktat mot förskola, skola och invånare.

Målområde 4: Sortera mera

Materialåtervinning ska vara en naturlig del av invånarnas vardag och kommunernas verksamheter. Med återvinning säkerställs ett cirkulärt materialflöde för avfall som inte kunnat förebyggas eller återbrukats, samtidigt som skadliga ämnen lyfts ur cirkeln. Centralt i återvinning, det cirkulära materialflödet, är att det sker genom effektiva insamlings- och återvinningsmetoder.

Genom att återvinna produkter och göra nya råvaror av dem så ersätts jungfruliga råvaror. Det innebär minskade utsläpp av fossil koldioxid och minskar även behovet av gruvor eller andra anläggningar för att utvinna råvaror vilka ofta i sig har en negativ miljöpåverkan på sin omgivning.

Idag förbränns nästan 65 % av det uppkomna kommunala avfallet i Boråsregionen. Kraven i EU:s avfallsdirektiv är att 60 % av det kommunala avfallet ska materialåtervinnas 2030. Det innebär att vi nästan behöver fördubbla materialåtervinning och återbruk under de kommande tio åren. Det kommer ställa krav på ökad tillgänglighet, att det ska vara lätt att göra rätt, att det är lättare att sortera än att lämna avfallet som restavfall. Det kommer även

kräva att återvinningstekniker utvecklas vidare men vi måste även ställa krav på produkters utformning innan de kommer ut i handeln. När avfallet når kommunerna som avfallshanterare är det oftast redan försent för att påverka produkternas återvinningsbarhet. En produkt som är gjord av många olika material är svår att materialåtervinna med dagens teknik till en rimlig kostnad. Möjligheten kommunerna har är att som inköpare ställa krav på att produkten ska ha en viss livslängd, reparerbarhet och även gå att återvinna när produkten tjänat ut.

Vi kommer framöver att se tjänster som är alltmer digitala. Ruttoptimering, och smarta behållare kommer göra att miljöpåverkan från insamlingen och transportererna blir allt mindre.

■ Målet är riktat mot kommunens verksamhet

■ Målet är riktat mot invånarna

Mål 4.1. Alla kommunala verksamheter ska ha möjlighet att enkelt och nära sortera ut sitt avfall.

INDIKATOR

- Möjlighet till utsortering finns i kommunens verksamheter.

ÅTGÄRDSBANK

- Klarlägga ansvar och kostnader.
- Införskaffa sorteringslösningar för full utsortering i gemensamma utrymmen.
- Utbildning av personal.

Mål 4.2. Andelen felsorterat i restavfallet ska minska med 50 % jämfört med år 2021.

INDIKATOR

- Plockanalyser.

Nuläge: 38 % är rätt sorterat, i övrigt består restavfallet av matavfall 30 %, förpackningar 26 %, textil 4,3 % och farligt avfall <1 % (genomsnitt för Boråsregionen, siffror från senaste plockanalysen 2017).

ÅTGÄRDSBANK

- Kommunikationsinsatser med fokus på farligt avfall, förpackningar, textil och matavfall.
- Bättre sorteringsmöjligheter med mer tillgänglig sortering, det vill säga bostadsnära eller annan typ av insamling av förpackningar i samarbete med producentansvariga.
- Bevaka och samarbeta kring kommande producentansvar för textil.

Mål 4.3. Mängd avfall från ÅVC som behandlas med förbränning och deponering ska minska jämfört med år 2021.

INDIKATOR

- Mängd avfall som går till förbränning respektive deponering i kg/invånare.

Nuläge: År 2019 behandlades 68 160 ton avfall från återvinningscentralerna i Boråsregionen med förbränning eller deponering där merparten behandlades med förbränning.

ÅTGÄRDSBANK

- Kommunikationsinsatser gentemot hushållen och uppmuntring av sortering vid källan där avfall uppstår.
- Bättre sorteringsmöjligheter med fler fraktioner och optimerad layout på ÅVC.
- Utbildning av personal på ÅVC.
- Undersök möjlighet till inpasseringssystem på ÅVC för ökad tillgänglighet i regionen.

Mål 4.4. Andel hållbara och effektiva avfallstransporter i kommunens regi ska öka jämfört med år 2021.

INDIKATOR

- Indikatorer i Avfall Web (I52, I27-29, I40-41, I48-50, Å14-15).

ÅTGÄRDSBANK

- Utredda förutsättningar för fossilfria alternativ vid upphandling.
- Krav på ruttoptimering vid upphandling.
- Satsning på smarta och effektiva lösningar med minskade onödiga tömningar.

Målområde 5: Fimpa skräpet

Nedskräpning innebär att föremål slängs eller lämnas på platser, såväl offentliga platser i centralorter som dumpningar i skog och mark. Nedskräpning skadar miljön, djur och människor, det kostar samhället mycket pengar helt i onödan och skapar otrygghet. De negativa effekterna av nedskräpning påverkar alltså alla aspekter av hållbarhet – miljömässig, social och ekonomisk.

Att arbeta förebyggande med nedskräpning är viktigt och kräver ett engagemang från alla som bor och verkar i regionen. En tydlig ansvarsfördelning och budget för städning är en förutsättning för att minska nedskräpning så att våra bebyggda områden och naturområden är attraktiva miljöer utan skräp. Fokusområdet Fimpa skräpet har också tydliga kopplingar till våra andra fokusområden. Genom att minska vår förbrukning av engångsartiklar, återanvända allt som går att återanvända och återvinna resten kan vi också minska nedskräpningen.

Det finns en skillnad mellan människors attityd – det är fel att skräpa ner, och faktiskt

beteende – vi skräpar ner ändå. Detta beror på sociala normer, bekvämlighet och otydligt ansvar. För att minska nedskräpning är det därför viktigt att arbeta med lösningar som fokuserar på att stärka sociala normer, tydliggöra möjligheterna att göra sig av med skräp och betona det personliga ansvaret. Detta kan åstadkommas genom exempelvis information, engagera röster och kanaler riktade mot specifika målgrupper, rätt papperskorg på rätt plats, fler återvinningsmöjligheter på offentliga platser så som torg, parker och badplatser, extra åtgärder vid kultur- och sportevenemang samt samverkan kommuner emellan.

■ Målet är riktat mot kommunens verksamhet

■ Målet är riktat mot invånarna

Mål 5.1. Nedskräpning ska minska med 50 % jämfört med år 2022.

INDIKATOR

- Skräpmätning (enligt Håll Sverige Rents metod eller annan likvärdig metod).

ÅTGÄRDSBANK

- Tydliggöra ansvarsfördelning och budget för nedskräpningsfrågan.
- Säkerställa rutiner vid nedskräpning både inrapportering av nedskräpning och städning.
- Involvera förskolor, skolor och föreningar i skräpplockardagar.
- Arbeta med förebyggande insatser inklusive kommunikation.
- Ökad samverkan mellan förvaltningar och bolag inom kommunen och mellan kommunerna i regionen.

Målområde 6: Planera in plats för avfallet

Samhällsplaneringen ska tillgodose en markanvändning som stödjer en långsiktigt hållbar avfallshantering. Detta avser alltifrån större anläggningar för exempelvis materialåtervinning till mindre kvartersnära utrymmen för återvinning, återbruk och delning.

I kommunernas översiktsplaner ska behovet av mark för infrastruktur kopplat till avfallsfrågor på lång sikt beaktas. Det behöver därför finnas en långsiktig planering om större avfallsanläggningar behövs på grund av ökad kapacitet eller nya krav inom avfallsområdet.

Materialanvändningen kommer vara mer cirkulär framöver och vi får ändrade materialströmmar. Därför behöver vi i samhällsplaneringen reservera plats för avfallets infrastruktur från bostad till mottagningsanläggning.

Det behöver finnas plats för återbruk av material och prylar, dels små utrymmen nära invånarna och dels större anläggningar på strategiska platser. Hushållen kommer även sortera i flera fraktioner nära hemmet och utrymmet för detta behöver öka. Bostadsnära insamling av flera fraktioner är en utmaning när avfallet ska hämtas, och det är därför viktigt att frågor om avfallets infrastruktur ingår i planarbetet från detaljplan till bygglov.

■ Målet är riktat mot kommunens verksamhet

■ Målet är riktat mot invånarna

Mål 6.1. Små och stora anordningar¹ för återbruk, återvinnings- och avfallshantering ska lokaliseras i strategiska lägen så de är enkla att använda både ur brukar- och insamlingssynpunkt.

INDIKATORER

- Avfallsfrågor finns med i de checklistor och rutiner som plan och bygg arbetar efter.
- Översiktsplaner stödjer en långsiktig hållbar avfallshantering.
- Kommunen har pekat ut strategiska lägen för anläggningar för att hantera återvinningsbara och återanvändningsbara resurser.
- En aktiv samverkan bedrivs mellan de som arbetar med avfallsfrågor och de som arbetar med de olika delarna i samhällsbyggnadsprocessen.

ÅTGÄRDSBANK

- Vid översikts- och detaljplanering beakta behovet av mark för infrastruktur kopplat till avfallsfrågor på lång sikt.
- Införa rutiner för planering av gemensamma återvinnings- och avfallslösningar i bostadsområden.
- Ta fram handledningar och införa rutiner för att säkerställa att avfallsfrågor beaktas i detaljplane- och bygglovsskedet både ur avfallsinsamlingssynpunkt och arbetsmiljösynpunkt och för att skapa utrymme för cirkulära flöden, exempelvis återanvändning.
- Öka samverkan mellan berörda förvaltningar och bolag/organisationer genom hela planeringsprocessen.

¹ Detta avser alltifrån större anläggningar för materialåtervinning till mindre utrymmen för återvinning, återbruk och delning.

Samverkan är en av grundpelarna för att nå målen i avfallsplanen. Flera olika delar av kommunens verksamheter och bolag behöver tillsammans arbeta för att åstadkomma de ambitiösa målsättningarna.

Styrmedel och verktyg för att nå målen

För att nå målen i avfallsplanen krävs olika typer av styrmedel och verktyg. Det kan vara ekonomiska styrmedel som avfallstaxan eller styrmedel av mer administrativ karaktär som upphandling, tillsyn och information. Även andra typer av verktyg för att åstadkomma en förändring är viktiga, teknikutveckling och digitalisering är två exempel. Av stor betydelse är också delaktighet, engagemang och samverkan mellan och inom olika delar av kommunens verksamheter.

Information, kommunikation, kunskap och rådgivning

För att nå merparten av avfallsplanens mål krävs kommunikativa insatser för att påverka invånare eller verksamhetsutövare att förebygga avfall och hantera avfall på ett miljöriktigt sätt. Kommunikationsinsatser kan hjälpa invånare, tjänstepersoner och politiker att arbeta för en hållbar utveckling. Det kan handla om enkla råd till invånarna för att minska sitt avfall eller att utbilda personal inom kommunens egna verksamheter i hur avfall kan förebyggas och produkter återanvändas. Kunskap finns både inom den egna organisationen och utanför och det är lätt att inhämta kunskap tack vare vårt allt mer digitala samhälle.

Ett sätt att underlätta för kommuninvånarna och verksamhetsutövarna att göra rätt är att använda sig av samma begrepp och symboler i regionen. Till exempel så kan den nyligen framtagna *Nordiska standarden* för symboler för avfallsfraktioner användas på återvinningscentraler, i miljörum, på avfallskärl samt vid olika event i regionen.

Nudging

Nudging innebär en "knuff i rätt riktning" och är ett sätt att åstadkomma beteendeförändring. Nudging handlar om att få människor att bete sig på ett önskat sätt genom att förändra deras valsituation, det vill säga det blir enklare att göra vissa val. Till exempel kan det handla om att använda mindre tallrikar för att minska matsvinn eller måla fotspår på en trottoar som visar vägen till en papperskorg för att minska nedskräpning.

Samverkan

Samverkan är en av grundpelarna för att nå målen i avfallsplanen. Flera olika delar av kommunens verksamheter och bolag behöver ha en öppenhet sinsemellan och sträva mot samma mål. Detta förutsätter en förståelse för målen och en vilja och möjlighet att samverka inom och mellan kommunerna. För att lyckas behöver kunskap delas mellan olika delar av kommunen. Nyckeln till att nå målen är arbete över gränserna och samverkan.

För att nå avfallsplanens målsättningar som helhet är det också av vikt med en samordnande funktion som agerar som en spindel i nätet för att samverka mellan kommunerna ska fungera friktionsfritt.

Avfallstaxa/Renhållningstaxa

I alla Sveriges kommuner är avfallshanteringen avgiftsfinansierad. Det är bara avfall som ingår i det kommunala ansvaret enligt 15 kap 20 § miljöbalken som ska finansieras via avfallstaxor (framgår av miljöbalken 27 kap 4 §).

Däremot ger en nyligen antagen lagändring möjlighet för kommunerna att använda avfallstaxan för åtgärder som vidtas för att förebygga avfall och som kan användas i arbetet med att uppnå en del av målen i avfallsplanen. Detta inkluderar dock inte förebyggande insatser gällande kommunens egna verksamhetsavfall.

Avfallsföreskrifter

Avfallsföreskrifterna innehåller lokala bestämmelser för hanteringen av avfall under kommunalt ansvar. I föreskrifterna beskrivs bland annat vilka skyldigheter fastighetsinnehavare har för det avfall de genererar samt hur avfall ska sorteras och lämnas.

Upphandling

Upphandling är ett kraftfullt verktyg där kommunerna har stor möjlighet att påverka. Genom att anta rutiner för avfallsförebyggande arbete i samband med upphandling och ställa miljökrav kan kommunerna bidra till avfallsminimering och en hållbar utveckling.

Tillsyn

De kommunala tillsynsmyndigheterna (miljö- och hälsoskyddskontor) utövar tillsyn över verksamheter och företag. Miljötillsyn kan ge råd, men även förelägga verksamhetsutövare att förbättra sin avfallshantering om det finns skäl för det. Under framtagandet av avfallsplanen har det uppkommit önskemål om att samverka och utbyta erfarenheter mellan kommunernas miljötillsynsavdelningar som ett led i att nå de mål som fastställs i avfallsplanen.

Teknikutveckling och digitala hjälpmedel

Digitalisering och ny teknik kommer få en stor betydelse för avfallshanteringen framöver. Möjlighet att utforma, optimera och utvärdera verksamheter och agerande på nya sätt baserat på tillgång till relevant data och nya mjukvaror kommer förändra många branscher, inkluderat avfallsbranschen. Flertalet av målen i avfallsplanen kommer uppfyllas delvis med hjälp av nya digitala och tekniska lösningar där appar, on-demand tjänster och sensorer på avfallsbehållare är några exempel.

Ordlista

Agenda 2030

17 globala mål för hållbar utveckling syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Avfall

Alla föremål eller ämnen som innehavaren vill göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med.

Avfallsföreskrifter

Kommunala bestämmelser för avfallshandling. Föreskrifterna fastställer bland annat vilka skyldigheter kommunen och fastighetsinnehavare/verksamhetsutövare har samt när, var och hur avfall ska hämtas.

Avfallstaxa

Renhållningstaxa eller återvinningstaxa kan används synonymt. Avgift som kommunen tar ut för att finansiera de tjänster som ingår i det kommunala avfallsansvaret.

Avfallstrappan/avfallshierarkin

Anger en hierarki för i vilken ordning olika metoder för att behandla avfall bör användas. Den grundar sig på EU-direktiv och principen är också införd i svensk lagstiftning. Det högst prioriterade steget är förebyggande av avfall följt av återanvändning, materialåtervinning, energiåtervinning och deponering. Ibland läggs nedskräpning till som det allra nedersta steget i trappan.

Avfall web

Avfall Sveriges webbaserade statistiksystem för hantering av avfallsstatistik.

Biogas och biogödsel

Biogas- och biogödselproduktion hänger ihop. I en biogasanläggning produceras dessa två produkter samtidigt genom att till exempel gödsel, matavfall, restprodukter från livsmedelsindustrin bryts ner under anaeroba

(syrefria) förhållanden. Biogasen, som i huvudsak består av metan och koldioxid, kan användas till att tillverka el- och/eller värme eller som drivmedel. Biogödseln kan med fördel användas som ett näringsrikt gödselmedel.

Bostadsnära insamling/ Fastighetsnära insamling

Insamling av avfall i direkt anslutning till bostadsfastigheten.

Cirkulär ekonomi

I en cirkulär ekonomi behålls resurserna i samhällets kretslopp istället för att bli avfall. Genom att återanvända och återvinna produkter, material och resurser kan vi behålla deras ekonomiska värde. Samtidigt kan vi minska uttaget av ny råvara och uppkomsten av avfall och restprodukter. För att lyckas med det måste vi ha en smartare produktion och produktdesign och mer hållbara konsumtionsmönster. Vi måste gå från en linjär till en cirkulär ekonomi.

Deponi

Upplagsplats för avfall på eller i jorden. Deponering är att bortskaffa avfall genom slutförvaring. Lagring av avfall får aldrig ske längre än tre år innan det räknas som deponering.

Energiåtervinning

Tillvaratagande av el/värme som alstras i en anläggning för avfallsförbränning eller av gas från organiska ämnen, till exempel i en röttningsanläggning eller på en deponi.

Farligt avfall

Ett ämne eller ett föremål som är avfall och som är markerat med en * i bilaga 3 till avfallsförordningen. Det gäller exempelvis ämnen som kan vara hälsoskadliga, smittförande, miljöfarliga, brandfarliga eller explosiva.

Förberedelse för återanvändning

En avfallshantering som genom kontroll, rengöring eller reparation gör att produkter eller komponenter som blivit avfall kan återanvändas.

Förebyggande av avfall

Åtgärder som vidtas för att förebygga att det över huvud taget uppkommer avfall exempelvis genom minskad konsumtion eller delat ägande.

Förpackningar

Förpackning eller emballage är en produkt tillverkad för att skydda, hantera, leverera och presentera en vara. Som privatperson ska du lämna dina förpackningar på en återvinningsstation eller annan typ av förpackningsinsamling nära bostaden.

Grovavfall

Hushållsavfall som är så tungt eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i säck eller kärl. Exempelvis trasiga möbler eller metallskrot såsom stekpannor.

Hushållsavfall

Från och med den 1 augusti 2020 ersattes begreppet hushållsavfall med termen kommunalt avfall. Se kommunalt avfall.

Hållbar utveckling

Tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

Kommunalt avfall (och ansvar)

I begreppet kommunalt avfall innefattas avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll. Alltså är det bara det som liknar avfallet från hushåll som räknas som kommunalt avfall och därmed ingår i ansvaret enligt 15 kap 20 § miljöbalken.

Det avfall som kommunen ansvarar för är förutom kommunalt avfall även avloppsfraktioner från enskilda avlopp, latrin samt bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet. Det är bara avfall som ingår i det kommunala ansvaret enligt 15 kap 20 § miljöbalken som ska finansieras via avfallstaxor (framgår av miljöbalken 27 kap 4 §).

Definitionen kommunalt avfall har utformats för att vara i linje med den som används för statistiska ändamål av Eurostat och OECD. Den nya definitionen är genomförd i svensk rätt genom ändringen i 15 kap 3 § miljöbalken (prop. 2019/20:156).

Kretsloppspark

Med kretsloppspark avses en anläggning där återanvändning, återvinning och avfallssortering samlas. Besökarna uppmuntras på anläggningen att skänka saker till återanvändning genom personlig mottagning. Anläggningarna samarbetar med en eller flera organisationer som bedriver sortering, försäljning av produkter för återanvändning och oftast reparation (förberedelse för återanvändning) på samma område. Anläggningen fungerar därutöver som en återvinningscentral.

Källsortering

Sortering eller separering av avfall på samma plats där avfallet uppkommit, till exempel i hushållet.

Klimat 2030

Länsstyrelsen i Västra Götaland och Västra Götalandsregionens kraftsamling för västsvenska aktörer som arbetar för en attraktiv och hållbar framtid.

Matavfall

Livsmedelsavfall från livsmedelskedjan (hushåll, restauranger, storkök, butiker och livsmedelsindustrin). Omfattar såväl ätbar mat (se matsvinn) samt det som inte brukar ätas, exempelvis ben, kärnor och skal.

Materialåtervinning

Avfallshantering som innebär tillvaratagande av material från avfall.

Matsvinn

Onödigt matavfall, det vill säga sådan mat som hade kunnat ätas upp om den hanterats på rätt sätt och ätits upp i tid, även avskrap från tallrikar och rester i förpackningar.

Miljöhus

Också kallat återvinningshus eller kretsloppshus. Ett avfallsutrymme uppfört som ett fristående hus med kärl för olika avfallsfraktioner.

Plockanalys

Plockanalys innebär att en i förväg bestämd mängd avfall plockas ut och sorteras. Resultat redovisas och sammanställs i en rapport. Syftet med en plockanalys är att få en bild av vad och hur mycket aktuell verksamhet (exempelvis hushållen) slänger i sina avfallskärl.

Producent

Den som yrkesmässigt tillverkar, för in till Sverige eller säljer en vara eller en förpackning eller den som i sin yrkesmässiga verksamhet frambringar avfall som kräver särskilda åtgärder av renhållnings- eller miljöskäl.

Producentansvar

Skyldighet för producenter att se till att avfall samlas in, transporteras bort, återvinns, återanvänds eller bortskaffas på ett sätt som kan krävas för en miljö- och hälsomässigt godtagbar avfallshantering.

Rejekt

Det material som i förbehandlingen av matavfallet sorteras bort och ofta går till förbränning. Rejekt kan även uppkomma i andra återvinnings- och behandlingsprocesser. Exempelvis uppkommer rejekt i samband med att insamlade förpackningar skall förberedas inför att bli nytt material.

Renhållningsordning

Enligt miljöbalken ska alla kommuner ha en renhållningsordning. Renhållningsordningen består av avfallsplan och föreskrifter för avfallshantering (ibland kallade renhållningsföreskrifter).

Restavfall

Restavfall är det avfall som blir kvar efter du har sorterat ut förpackningar, returpapper, matavfall, grovavfall, elavfall och farligt avfall.

Återanvändning

En åtgärd som innebär att en produkt eller komponent som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för.

Återvinning

En avfallshantering som innebär att avfallet kommer till nytta som ersättning för annat material, antingen genom energiåtervinning eller materialåtervinning. Materialåtervinning är hållbarhetsmässigt bättre än energiåtervinning. Begreppet innefattar även förberedelse för materialåtervinning eller förberedelse för återanvändning.

Återvinningscentral (ÅVC)

Större anläggning för insamling av till exempel grovavfall, trädgårdsavfall, elavfall, farligt avfall. Ibland även med verksamhet för återanvändning. Finansieras av avfallstaxan.

Återvinningsstation (ÅVS)

Obemannad mindre anläggning för mottagning av förpackningar och returpapper. Drivs ej av kommunen utan på uppdrag av producenterna.

Bilageförteckning

Bilaga 1: Framtagande av avfallsplanen.....	38
Projektorganisation	
Fokusgrupper	
Förankring	
Remiss och utställning	
Politisk hantering	
Bilaga 2: Avfallsplanens sammanhang i kommunen och ansvarig för målen.....	41
Avfallsplanens sammanhang i kommunen	
Ansvarig för målen	
Bilaga 3: Mål och lagstiftning som berör avfallsplanen.....	51
Globala mål – Agenda 2030	
Lagstiftning på EU-nivå	
Lagstiftning på nationell nivå	
Nationell avfallsplan	
Det svenska miljömålssystemet	
Producentansvar	
25/25 målet Avfall Sverige	
Regionala mål	
Klimat 2030	
Bilaga 4: Bedömning av miljöpåverkan.....	59
Bedömning av miljöpåverkan	
Sammanfattande bedömning	
Bilaga 5: Nulägesbeskrivning av avfallshantering i Boråsregionen.....	64
Geografi och demografi	
Boendeformer	
Näringslivsstruktur	

Kommunalt avfall

Insamlingssystem för avfall i Boråsregionen

Anläggningar för avfallshantering och förebyggande i Boråsregionen

Övriga anläggningar för avfallshantering i Boråsregionen

Avfall som omfattas av producentansvar

Bilaga 6: Framtidsutsikter för avfallshantering i Boråsregionen och avfall i kommunernas översiktsplaner	73
Befolkningsprognos och framtida avfallsmängder	
Framtida behov av insamlingssystem och anläggningar i Boråsregionen	
Trender och framtida förutsättningar för avfallshantering	
Anläggningar för att hantera avfall i kommunernas översiktsplaner	
Bilaga 7: Nedlagda deponier i Boråsregionen	79
Bilaga 8: Uppföljning av utgående regional avfallsplan	90

Bilagor

GEMENSAM AVFALLSPLAN 2021–2030

För Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo,
Ulricehamn och Vårgårda

Boråsregionen

Bilaga 1:

Framtagande av avfallsplanen

Framtagandet av avfallsplanen har präglats av ett stort engagemang ute i kommunerna. Planen har arbetats fram med hjälp av tjänstepersoner från alla åtta kommuner med en projektgrupp som bas. Under framtagandet av avfallsplanen har kontinuerlig förankring genomförts både politiskt, på chefsnivå samt i olika konstellationer av tjänstepersoner.

Projektorganisation

Under andra halvan av 2018 kom ett önskemål från Boråsregionens medlemskommuner om att samverka kring att ta fram en gemensam avfallsplan. En projektgrupp bestående av en till två representanter från varje kommun eller kommunalt energi- och avfallsbolag bildades initialt i projektet under 2019. Under hösten 2019 tillsattes en projektledare på Boråsregionen för att samordna arbetet med framtagandet av ny regional avfallsplan. Projektgruppen har träffats regelbundet under hela projektperioden. Projektgruppen bestod av tio personer med följande roller: projektledare, avfalls- eller renhållningschefer, avfallsingenjör, samhällsplanerare och verksamhetsansvarig avfall från hushåll. Ett antal personer från projektgruppen blev utsedda att vara delprojektledare för de fokusgrupper som sedan bildades i projektet.

Fokusgrupper

Sex olika målområden identifierades som viktiga för Boråsregionen:

- Hushåll med maten.
- Konsumera hållbart.
- Använd de resurser vi har.
- Sortera mera.
- Fimpa skräpet.
- Planera in plats för avfallet.

Fokusgrupper bildades kring varje målområde och dessa bemannades med tjänstepersoner från våra åtta kommuner, totalt 60 tjänstepersoner var aktiva i arbetet. Det var en bred representation från kommunernas olika verksamheter som deltog, bland annat representanter från avfall, miljö, kost, förskola, skola, äldreomsorg, fastighet, bostadsbolag, gata, park, upphandling, lokalförsörjning, plan, bygg och fritid. Även ett antal externa organisationer deltog i fokusgrupperna, bland annat representanter från Science Park Borås, Högskolan i Borås, Medborgarskolan och Navet Science Center. Fokusgruppernas arbete inleddes med en gemensam workshop i januari 2020 och därefter följde ett antal ytterligare möten och workshops i respektive grupp under våren 2020. Ur fokusgruppen *Sortera Mera* lyftes behovet av ett separat möte med fokus på hantering av massor. Till detta möte bjöds ytterligare representanter in från kommunernas olika delar; servicekontor, entreprenad samt kommunbiolog. Fokusgruppernas övergripande roll var att ge inspel på mål, åtgärder och indikatorer. De målförslag som fokusgrupperna arbetade fram förädlades sedan av projektgruppen.

Förankring

Under 2020 har kontinuerlig förankring av arbetet med att ta fram avfallsplanen rapporterats och presenterats för de olika nätverk som drivs av Boråsregionen; kommunchefsnätverket, nätverket för miljöstrategisk samverkan, nätverket för samhällsbyggnadschefer samt nätverk för äldreomsorg, funktionshinder och individ- och familjeomsorg. Under hösten 2020 inleddes ett omfattande förankringsarbete i respektive kommun för att få ytterligare inspel på de förslag som tagits fram i fokusgrupperna. Presentationer och workshops hölls med tjänstepersoner, med kommunledningsgrupper samt på politiska sammanträden så som i kommunstyrelsen och i olika nämnder i respektive kommun.

Remiss och utställning

Planen var ute på remiss februari till maj 2021. Den ställdes även ut för samråd till allmänheten under samma period. Projektgruppen bearbetade där efter in ändringar i avfallsplanen utifrån de remissvar som inkommit. Totalt inkom 13 remissvar. Kommunerna i Boråsregionen inkom med ett svar vardera.

Politisk hantering

Projektet har kontinuerligt avrapporterats till Beredningen för Hållbar Utveckling, BH7, på Boråsregionen. BH7 är beredande för Direktionen på Boråsregionen. Presentation och dialog har också hållits med Direktionen. Därtill har projektet presenterats och dialog har förts ute i varje kommun i kommunstyrelser eller nämnder under framtagandet av planen. Direktionen beslutar om rekommendation av antagande av planen i Boråsregionen. Respektive kommun beslutar sedan om antagande i den egna kommunen.

Bilaga 2:

Avfallsplanens sammanhang i kommunen och ansvarig för målen

Avfallsplanen och dess mål har beröringspunkter med andra strategier, målområden och styrdokument som återfinns i kommunerna, detta beskrivs nedan. Tabell 2–7 visar strukturen för ansvarsfördelningen av de olika målen. Ansvarsfördelning tas slutligt fram under implementering 2021.

Avfallsplanens sammanhang i kommunen

Bollebygds kommun

Avfallsplanen ligger i linje med de miljömål som återfinns i Verksamhetsplan och budget 2020-2022 för kommunstyrelsen. Bland annat ska man arbeta för att vara en "Miljösmart kommun" och "Kommunen ska efterleva av kommunen uppsatta miljö- och hållbarhetsmål". Nämnderna ska arbeta för att bryta ner de övergripande målen till ett eller flera nämndspecifika mål. Målen ska vara specifika, mätbara, accepterade, realistiska och tidsbegränsade, så kallade smarta mål. Exempelvis har mål formulerats med syfte att ge barn och elever en god, näringsriktigt sammansatt kost av god kvalitet och som en åtgärd för att nå det målet har man infört en nationell modell för att mäta matsvinn och kan således påverka och minska mängden matsvinn som uppkommer i kommunen.

Borås stad

I Vision 2025 beskrivs Borås stad som kretsloppsstaden. Det ger en tydlig indikation på ambitionsnivån för arbetet med avfallsfrågor. Arbetet med att minimera avfallet berör flera andra styrdokument. I de nuvarande miljömålen finns liknande målsättningar. Avfallsplanen är därför ett viktigt underlag när nya miljömål ska tas fram. Minskade klimatutsläpp hänger ihop med minskad resursanvändning och ökade cirkulära flöden och ingår därför även som en strategi i Energi- och klimatstrategin.

Borås Stad är på väg mot en tillitsbaserad styrmodell, vilket innebär mindre detaljstyrning och större fokus på riktning och på arbetssätt som ska leda till handling. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för avfallsfrågor. Borås Energi och Miljö AB är utförare på avfallsområdet och har ansvar för insamling och hantering av avfall och återvinningsmaterial. Borås Energi och Miljö har ett flertal styrande och strategiska dokument och målsättningar som berör avfallsplanen, bland annat affärsplaner, budgeten och miljömålet: "Lev hållbart, Lev mer".

Herrljunga och Vårgårda kommuner

Herrljunga och Vårgårda kommuner samverkar kring renhållnings- och avfallsfrågan och har en gemensam organisation för detta.

Avfallsplanen med sina förslag till aktiviteter kommer underlätta för kommunerna i dess miljöarbete kring Agenda 2030 och Klimat 2030. Kommunerna kommer även ansluta sig till en del av Västra Götalandsregionens klimatlöften där avfallsplanen ger ett extra stöd i detta arbete.

Avfallsplanen ligger i linje med det arbete som bedrivs inom båda kommunerna. De flesta målen som berör minskade avfallsmängder samt att sträva högre upp i avfallstrappan är ett arbete som kommunen redan bedriver om än i vissa fall har långt kvar. En del av målen är dock inte så tydligt uttalade inom kommunen. Dessa mål kan även vara svåra att mäta samt uppnå när det gäller exempelvis inköp av engångsartiklar samt arbetskläder. Även en del andra mål och åtgärder som berör flera enheter kan var svårare att följa upp.

Marks kommun

Arbetet med de mål som berörs i avfallsplanen knyter an både till Marks kommuns arbete med Klimat 2030 och Agenda 2030. Arbetet inom Klimat 2030 bedrivs dels genom ett antal åtaganden, som sträcker sig till 2029 och dels genom ett antal mer kortsiktiga klimatlöften. Inom åtagandena, finns stor frihet att ändra och här kan många av avfallsplanens mål med fördel vävas in. När det gäller klimatlöftena så är dessa fasta och Marks kommun har valt vilka man ska jobba med varav en del berör avfallsplanen. En del andra åtaganden som också finns med i avfallsplanen har man i dagsläget valt att inte arbeta med. Detta är dock inte motstridigt mot avfallsplanens mål, då ställning enbart har tagits att inte jobba det kommande året med detta.

I arbetet med Agenda 2030, vars miljödel återspeglar de nationella miljömålen, har Marks kommun startat upp två processer. En går ut på att ta fram en helt ny vision samt kommunövergripande mål. Den andra processen handlar om att ta fram kommunövergripande styrdokument för hur Marks kommun ska arbeta med Agenda 2030. Även här finns det stora samordningsvinster med att koppla på även avfallsplanens mål. Poängteras ska att de kommunövergripande styrdokumenterna i dagsläget enbart vänder sig till kommunens egna verksamheter och inte till kommuninvånare.

Svenljunga kommun

I Svenljunga kommun finns sedan tidigare strategiska mål som tangerar avfallsplanens målsättningar. Målområde 4 i fullmäktigemålen är ett övergripande mål "att lämna över ett miljömässigt hållbart samhälle till nästa generation". Ett mål som i princip samtliga mål i avfallsplanen kommer att bidra till. Vidare har Svenljunga kommun en energi- och klimatstrategi från 2010 där tre åtgärder berör avfallsplanen. Det handlar om drivmedel och ruttoptimering vid avfallstransporter, att använda kommunalt hushållsavfall till biogasproduktion och att utreda tankställen för biogas. Svenljunga kommun kommer att ansluta sig till Västra Götalandsregionens klimatlöften där avfallsplanen kommer att bidra till att uppfylla flera av klimatlöftena.

Tranemo kommun

Avfallsplanen faller väl in under Tranemo kommuns vision och strategiska plan, med visionen "Tranemo är en hållbar och attraktiv kommun som kännetecknas av kreativitet och framtidstro" och där ett av dom prioriterade målen är ett hållbart samhälle.

Förslagsvis bör arbetet med den regionala avfallsplanen och dess mål och åtgärder bedrivas som ett kommunövergripande projekt. Där planering och uppföljning av vilka mål och aktiviteter som är prioriterade nästkommande period sker via dialog i enlighet med kommunens styrmodell. Därtill nyttjas vårt digitala stöd för projekthantering för samverkan och rapportering under pågående arbete.

Ett kommunövergripande projekt ger möjlighet att väva samman avfallsplanen med övriga aktuella styrdokument som rör området till exempel lokala miljömål och klimatlöften. Exempelvis skulle klimatlöfte 11, att minska matsvinnet i kommunens verksamheter till 45 gram/portion kunna vara ett delmål till avfallsplanens mål om 35 gram/portion.

Ulricehamns kommun

Avfallsplanen är en del av Ulricehamns kommuns miljöstrategiska arbete. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för avfallsfrågor. Ulricehamns Energi har verksamhetsansvaret inom avfallsområdet, till exempel ansvar för insamling och hantering av avfall och återvinningsmaterial samt att sköta kommunens avfallsanläggning.

De flesta målen som handlar om att minska avfallsmängder och sträva högre upp i avfallstrappan är ett arbete som Ulricehamns Energi och Ulricehamns kommun har högt på sin agenda. I kommunens budget 2020 finns mål om hållbarhet och klimatanpassningsåtgärder till exempel att minska matsvinnet i skolorna och skapa mer hållbara menyer. En ny avfallsplan kommer göra det möjligt för alla samhällsaktörer att föra in mål och aktiviteter i sin budget och i sin verksamhet så att vi tillsammans minskar uttagen av ändliga resurser samt lever och arbetar mer hållbart.

Ansvarig för målen

För att nå målen i avfallsplanen krävs att det finns uttalade ansvariga. Ansvarsfördelning per kommun tas slutligt fram under implementeringen 2021. Viktigt att poängtera är att ansvaret för uppfyllande av målen inte enbart faller på avfallsenheterna. Avfallsplanen innehåller mål och åtgärder som berör många olika delar av kommunens verksamhet:

- För målområde 1 *Hushåll med maten* är följande delar av kommunen viktiga aktörer för att nå målen; kostverksamhet, förskola, skola och äldreomsorg, bostadsbolag samt avfalls- och miljöenheter.
- För målområde 2 *Konsumera hållbart* är följande delar av kommunen viktiga aktörer för att nå målen; upphandling och inköp, förskola, skola och äldreomsorg, näringslivsansvariga, kultur och fritid, kommunikation samt avfalls- och miljöenheter.
- För målområde 3 *Använd de resurser vi har* är följande delar av kommunen viktiga aktörer för att nå målen; upphandling och inköp, byggnation, rivning och fastighet, servicekontor, bostadsbolag, tillsyn samt avfalls- och miljöenheter.
- För målområde 4 *Sortera mera* är följande delar av kommunen viktiga aktörer för att nå målen; avfallsenhet, kommunikation, upphandling, bostadsbolag och lokalförsörjning.
- För målområde 5 *Fimpa skräpet* är följande delar av kommunen viktiga aktörer för att nå målen; gata- och parkenheter, fritid- och folkhälsa, kommunikation och tillsyn.
- För målområde 6 *Planera in plats för avfallet* är följande delar av kommunen viktiga aktörer för att nå målen; samhällsplanering och avfallsenheter.

Tabell 2. Målområde 1: Hushåll med maten.

Struktur för ansvarsfördelning								
Mål	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Målområde 1: Hushåll med maten.								
1.1. Matsvinnnet ska minska till 35 g/portion i kommunens verksamheter.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
1.2. Matsvinnnet ska minska med 50 % per invånare jämfört med år 2021.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
1.3. Minst 60 % av uppkommet matavfall ska gå till näringsåtervinning och biogasproduktion eller annat miljö- eller annat miljömässigt motsvarande ändamål.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021

Tabell 3. Målområde 2: Konsumera hållbart.

Struktur för ansvarsfördelning								
Mål	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Målområde 2: Konsumera hållbart.								
2.1. Konsumtionen av engångsartiklar i kommunens verksamheter ska minska jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
2.2. Livslängden på arbetskläder i kommunens verksamheter ska öka jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
2.3. Invånarnas förståelse om kopplingen mellan konsumtionsbeteende, avfalls-mängder och miljö-påverkan ska öka.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021

Tabell 4. Målområde 3: Använd de resurser vi har.

Struktur för ansvarsfördelning									
Mål	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	
Målområde 3: Använd de resurser vi har.									
3.1. Andel möbel- och textilinköp i kommunens verksamheter som återbrukat ska öka jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	
3.2. Återanvändning och återvinning av bygg- och rivningsmaterial inkl. massor från kommunala bygg-, mark- och anläggningsprojekt ska öka jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	
3.3. Livslängden på elektronik i kommunens verksamheter ska öka jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	
3.4. Invånarna ska ha möjlighet till enkel och tillgänglig återanvändning av produkter.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	

Tabell 5. Målområde 4: Sortera mera.

Struktur för ansvarsfördelning								
Mål	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Målområde 4: Sortera mera.								
4.1. Alla kommunala verksamheter ska ha möjlighet att enkelt och nära sortera ut sitt avfall.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
4.2. Andelen felsorterat i restavfallet ska minska med 50 % jämfört med år 2021.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
4.3. Mängd avfall från ÅVC som behandlas med förbränning och deponering ska minska jämfört med år 2021.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
4.4. Andel hållbara och effektiva avfallstransporter i kommunens regi ska öka jämfört med år 2021.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021

Tabell 6. Målområde 5: Fimpa skräpet.

Struktur för ansvarsfördelning								
Mål	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Målområde 5: Fimpa skräpet.								
5.1. Nedskräpning ska minska med 50 % jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
5.2. Upplevd nedskräpning i offentlig miljö ska förbättras jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021

Tabell 7. Målområde 6: Planera in plats för avfallet.

Struktur för ansvarsfördelning								
Mål	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Målområde 6: Planera in plats för avfallet.								
6.1. Små och stora anordningar för återbruk, återvinnings och avfallshantering ska lokaliseras i strategiska lägen så de är enkla att använda både ur brukar- och insamlingssynpunkt.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021

Bilaga 3:

Mål och lagstiftning som berör avfallsplanen

Det finns ett flertal lagar och mål både på internationell och nationell nivå som berör avfallsområdet. Alltifrån FN:s Globala hållbarhets mål Agenda 2030, EU:s avfallsdirektiv, EU:s paket om cirkulär ekonomi, svensk lagstiftning i form av Miljöbalken och Avfallsförordningen, de svenska miljömålen, den nationella avfallsplanen och regionala hållbarhets- och klimatmål inom Västra Götaland.

Målen som lyfts fram nedan har varit relevanta i arbetet med framtagandet av Boråsregionens avfallsplan. De har i vissa fall agerat som inspiration och satt ramarna för prioriteringar av mål i avfallsplanen med syfte att den ska samverka och gå i linje med mål och strukturer som finns på global och nationell nivå.

Globala mål – Agenda 2030

De globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030, antogs 2015 av FN:s medlemsländer. Agenda 2030 rymmer 17 mål som syftar till en hållbar utveckling i alla tre dimensioner av hållbarhet; miljömässig, social och ekonomisk. Flertalet av målen berör avfallsområdet och relaterar också till målen i avfallsplanen.

Figur 5. De globala hållbarhetsmålen.

Mål 3. God hälsa och välbefinnande syftar bland annat till att minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar. Ett cirkulärt avfallssystem har som mål att avgifta kretsloppen och minska nedskräpningen. Hållbara och färre transporter i avfallskedjan kommer leda till att minska mängden luftföroreningar som släpps ut. Avfallsplanens målområde 4 och 5 påverkar detta mål.

Mål 7. Hållbar energi för alla ska säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla. Avfallsplanens målområde 1 och 4 berör detta mål genom energiproduktion från matavfall samt effektivare avfallstransporter.

Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt handlar om att resurseffektiviteten i konsumtion och produktion behöver förbättras för att uppnå en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt. Genom att arbeta mot ett cirkulärt avfallssystem som minimerar mängden avfall bidrar vi till att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring. Detta berör avfallsplanens målområde 2, 3 och 4.

Mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur syftar till att bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation. Vi bidrar genom att se över och utveckla den avfallsrelaterade infrastrukturen i målområde 6.

Mål 11. Hållbara städer och samhällen ska göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara vilket relaterar till avfallsplanens målområde 6 där avfallsfrågan ska komma in i ett tidigt skede i samhällsbyggnadsprocessen.

Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion ska säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Vi bidrar i målområde 1, 2, 3 och 4 genom att öka möjligheten till att återanvända, minska avfallsmängderna, bedriva hållbar upphandling av varor samt samverka med företag och andra avfallsalstrande aktörer. Vi bidrar också genom att minska det onödiga matsvinnet samtidigt som vi använder det nödvändiga matavfallet för att skapa energi och växtnäring.

Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna handlar om att vidta åtgärder för att bekämpa klimatförändringar och dess konsekvenser. Samtliga målområden i avfallsplanen bidrar till detta mål genom att förebygga avfall, öka återanvändningen och materialåtervinningen, integrera avfallsfrågan som en del i fysisk planering och öka antalet hållbara avfallstransporter.

Lagstiftning på EU-nivå

Inom EU gäller avfallsdirektivet (2008/98/EG) som ställer krav på medlemsstaterna att minska mängden avfall samt främja återanvändning och materialåtervinning genom avfallstrappan/avfallshierarkin. EU-kommissionen har även tagit fram ett paket för cirkulär ekonomi som innehåller en plan för att sluta kretsloppet och hantera alla faser av en produkts livscykel: från konsumtion och produktion till avfallshantering och marknaden för returråvaror. Planen pekar också ut fem prioriterade områden där man ska skynda på omställningen i värdekedjan; plast, matsvinn, viktiga råvaror, byggnation och rivning samt biomassa och biobaserade produkter. Det ställs också krav på källsortering av farligt avfall från hushåll, textilavfall och biologiskt avfall. Ett särskilt mål för att minska antalet deponier införs också.

Lagstiftning på nationell nivå

Grundläggande bestämmelser om avfall finns i miljöbalken (1998:808) och avfallsförordningen (2020:614). Avfallstrappan/avfallshierarkin är en del av lagstiftningen med ett fokus på att nå så högt upp i hierarkin som möjligt, det vill säga förebyggande av avfall.

Nyligen har också regeringen tagit beslut om att införa EU:s avfallspaket i svensk lag vilket har förändrat delar av miljöbalken gällande avfallshantering. Däribland att kommunen också ansvarar för att behandla bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet. Definitionen hushållsavfall har bytts ut till kommunalt avfall. Kommunerna ges möjlighet att finansiera såväl information om avfallsförebyggande som insamling och sortering av produkter för återbruk via avfallstaxan.

Nationell avfallsplan

Den nationella avfallsplanen "Att göra mer med mindre – Sveriges avfallsplan och avfallsförebyggande program 2018–2023" anger att idag utnyttjas 60 procent av världens ekosystem på ett icke hållbart sätt. De kommande årtionden kommer en ökad befolkning med högre inkomster öka den globala efterfrågan på produkter och tjänster. Syftet med den nationella avfallsplanen är att beskriva Sveriges arbete med att:

- minska mängden avfall
- minska mängden skadliga ämnen i material och produkter
- minska de negativa effekter på både människors hälsa och vår miljö som avfall ger upphov till
- främja en praktisk tillämpning av avfallshierarkin och utnyttja resurserna i avfallet
- bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och den miljö- och hälsopåverkan som hänger samman med att avfall uppstår

Boråsregionens avfallsplan följer dessa i och med de sex målområden som planen utgörs av som syftar till att förebygga avfall, cirkulera material och minska nedskräpning. Den nationella avfallsplanen lyfter också fram ett antal strömmar som är viktiga att arbeta med då de exempelvis ger upphov till stora avfallsmängder eller har omfattande miljöpåverkan. Dessa är bygg och riv, mat, elektronik, textil, plast och nedskräpning. Boråsregionens avfallsplan innefattar samtliga dessa strömmar i målformuleringarna inom respektive målområde.

Det svenska miljömålssystemet

Det svenska miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål och ett antal etappmål. *Generationsmålet* visar riktningen för vad som måste göras inom en generation för att miljökvalitetsmålen ska nås. *Miljökvalitetsmålen* beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. *Etappmålen* är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljökvalitetsmål.

Figur 6. De svenska miljökvalitetsmålen.

Generationsmålet: "Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. "

Miljö kvalitetsmålen är totalt 16 mål, dessa utgör grunden i den nationella miljöpolitiken. Avfallsområdet berörs av flera av målen.

- **God bebyggd miljö:** målet innebär att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Målet om god bebyggd miljö strävar bland annat mot:
 - **Hållbar avfallshantering**
Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.
 - **Hushållning med energi och naturresurser**
Användningen av energi, mark, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt för att på sikt minska och att främst förnybara energikällor används.
- **Giftfri miljö:** målet syftar till att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Avfallsplanen bidrar till målet genom att verka för att minska avfallets farlighet och därmed eliminera dessa ur kretsloppet.
- **Begränsad klimatpåverkan:** Målet innebär att halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Ett antal **Etappmål** har funnits fram till 2020 och bland annat berört ökad resurshushållning i byggsektorn, ökad resurshushållning i livsmedelskedjan samt giftfria och resurseffektiva kretslopp. Ett antal nya etappmål har nyligen antagits:

- Matsvinnet ska minska så att det sammantagna livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från år 2020 till år 2025 samtidigt som en ökad andel av den svenska livsmedelsproduktionen når butik och konsument till år 2025.
- Andelen kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning ska successivt öka. Etappmålet har en stegrande ambitionsnivå fram till år 2035, då minst 65 viktprocent av det kommunala avfallet ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.
- Andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden ska öka successivt från år 2022 med minst 30 % år 2030.

Producentansvar

Sverige tillämpar idag producentansvar på ett antal olika strömmar, vilket innebär att den som sätter en produkt på marknaden också ska vara ansvarig för att produkten tas om hand på ett miljöriktigt sätt efter dess slutanvändning. Det finns idag ett producentansvar för förpackningar, returpapper, däck, bilar, läkemedel, eltrustning, batterier och radioaktiva produkter. Tidigare omfattades även returpapper av producentansvar men i december 2020 fastställdes att kommunerna från och med år 2022 tar över ansvaret för insamling och återvinning av returpappret. Grundprincipen med producentansvar är att förorenaren betalar, Polluter Pays Principle (PPP).

Under 2018 godkändes en ändring av förordningen kring ansvaret för förpackningar, som innebär ett krav på bostadsnära insamling av förpackningar. Förordningen innebär att till 2021 ska 60 % av alla bostadsfastigheter ha en borttransport av förpackningarna från de vanligast förekommande materialerna och 100 % från och med april 2025. Dock beslutade regeringen i september 2020 att delar av den nya förpackningsförordningen skjuts fram till år 2023 och justeringar i förordningen kan komma att ske. Den nuvarande insamlingen av förpackningar under producenternas ansvar kommer fortgå tills vidare.

Under 2020 utreds även hur ett producentansvar för textil skulle kunna utformas. Syftet med producentansvaret är att åstadkomma miljönytta genom ökad insamling av textil för återanvändning och av textilavfall för återvinning, i första hand för förberedelse för återanvändning och materialåtervinning.

25/25 målet Avfall Sverige

Till år 2025 ska mat- och restavfallet minska med 25 %, jämfört med 2015. År 2015 var mängden mat- och restavfall i snitt 225 kilo per person nationellt (enligt Avfall Web). En minskning med 25 % innebär i snitt 56 kg och den kvarvarande mängden mat- och restavfall skulle bli 169 kg. Exempel på åtgärder för att nå målet är att minska matsvinnet och minska onödig användning av produkter. En utökad utsortering av såväl matavfall som förpackningar som ändå uppstår kommer också att behövas.

Regionala mål

Västra Götalandsregionen arbetar fram en ny regional utvecklingsstrategi som är en övergripande strategi för det regionala tillväxts- och utvecklingsarbetet i regionen. Syftet är att skapa en samlad bild över regionens tillgångar, möjligheter och utmaningar och vad vi gemensamt prioriterar att kraftsamla kring. Strategin ska gälla för åren 2021–2030. Cirkulära affärsmodeller finns med som en av de fyra tvärsektoriella kraftsamlingarna i strategin. Denna kraftsamling belyser bland annat vikten av en cirkulär ekonomi, resurseffektivitet och behovet av nya affärsmodeller för att åstadkomma förändring.

Klimat 2030

Västra Götaland antog 2009 ett regionalt klimatmål om att vara fossiloberoende senast 2030 vilket har preciserats ytterligare i Klimat 2030 som har fyra fokusområden för att nå målet där Boråsregionens avfallsplan framförallt har beröringspunkter med fokusområde 1, 2 och 3.

1. Hållbara transporter, bland annat med fokus på accelererad omställning till fossilfria fordon.
2. Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster, med fokus på tjänster och cirkulära varor, design för en hållbar livsstil samt större marknad för biobaserade material och drivmedel.
3. Klimatsmart och hälsosam mat, bland annat med fokus på minskat matsvinn.
4. Sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler.

**KLIMAT
2030
VÄSTRA GÖTALAND
STÄLLER OM**

Bilaga 4:

Bedömning av miljöpåverkan

Enligt miljöbalken 1998:808 6 kap 3 § ska en myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning, om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I en miljöbedömning identifieras, beskrivs och bedöms olika miljöeffekter för aktuell plan. Syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande för att främja en hållbar utveckling.

Kommunerna i Boråsregionen tar fram en gemensam avfallsplan. Planen anger inte nya förutsättningar för kommande tillståndspliktiga anläggningar och bedöms inte påverka naturområden eller andra områden negativt till följd av planens genomförande. Avfallsplanens genomförande bedöms istället ge en positiv effekt på miljön då miljövinster med att förebygga avfalls uppkomst samt att i övrigt sträva mot en hållbar avfallshantering är större än avfallssystemets egen miljöbelastning. Se analys nedan.

Bedömning av miljöpåverkan

Målområde 1: Hushåll med maten

Målen är framtagna för att öka resurshushållningen i livsmedelskedjan och därmed minska miljöpåverkan. Målen strävar mot att minska matsvinnet samtidigt som matavfall ska samlas in separat och nyttiggöras som en resurs till växtnäring och energiproduktion eller annat miljömässigt motsvarande ändamål.

Bedömning: Målområdet ligger väl i linje med det svenska etappmålet om ökad resurshushållning i livsmedelskedjan. Stor miljöpåverkan kommer från livsmedelsproduktion och genom att minska svinnet och ta till vara på det matavfall som uppstår på ett miljömässigt hållbart sätt kommer detta bidra till att miljöpåverkan från livsmedel minskar.

Målområde 2: Konsumera hållbart

Målen inom detta område innebär att avfallsmängderna ska minska. Att förebygga avfall handlar mycket om ett förändrat konsumtionsmönster. För att uppnå en hållbar konsumtion och därigenom förebygga avfall måste vi använda tjänster och produkter utan att kommande generationers behov äventyras.

Bedömning: Målområdet har en positiv miljöpåverkan. Minskade avfallsmängder innebär minskat tryck på resurser, färre transporter och minskat användning av energi. Målen har dessutom en positiv inverkan på det svenska miljömålet giftfri miljö samt FN:s globala hållbarhetsmål 12. Hållbar konsumtion och produktion.

Målområde 3: Använd de resurser vi har

Målen för området är framtagna med bakgrund i att genom effektiv användning av de resurser vi har kan vi minska mängden avfall och mängden skadliga ämnen i kretsloppet. En viktig del i detta är att öka återanvändningen. För att öka återanvändningen krävs en beteendeförändring samt bättre

förutsättningar för invånarna att lämna produkter till återanvändning. Även kommunens verksamheter har en viktig roll i att agera som förebild och styra över

inköp och vad som händer med produkter som förbrukats. Nya anläggningar för återanvändning hanteras inte inom planen, tillstånd för sådana verksamheter söks enligt ordinarie process.

Bedömning: Målområdet har en positiv miljöpåverkan. Målen kommer bidra till att minska avfallsmängderna och hushålla med resurser på ett bättre sätt. Bland annat bidrar målen till uppfyllande av det svenska miljömålet giftfri miljö samt FN:s globala hållbarhetsmål 12. Hållbar konsumtion och produktion.

Målområde 4: Sortera mera

Målen innefattar ökad återvinning, renare avfallsfraktioner och minskade mängder avfall till förbränning och deponering. Återvinning ska vara en naturlig del av invånarnas vardag och kommunernas verksamheter. Med återvinning säkerställs ett cirkulärt materialflöde för avfall som inte kunnat förebyggas eller återbrukats, samtidigt som skadliga ämnen lyfts ur cirkeln. Centralt i det cirkulära materialflödet är att det sker genom effektiva insamlings- och återvinningsmetoder.

Bedömning: Målområdet bidrar till en positiv miljöpåverkan genom ett ökat resurs- och materialutnyttjande. Avfallshantering innebär en betydande andel transporter och målområdet adresserar detta genom att styra transporterna till att bli mer energieffektiva och använda fossilfria bränslen. Målområdet har en positiv påverkan på bland annat de svenska miljömålen begränsad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri miljö och frisk luft samt FN:s globala hållbarhetsmål 11. Hållbara städer och samhällen och mål 13. Bekämpa klimatförändringar.

Målområde 5: Fimpa skräpet

Målen för området strävar mot att skapa en renare miljö. Att arbeta förebyggande med nedskräpning samt att städa nedskräpade miljöer är kärnan i detta målområde. Detta har även betydelse för att skapa en attraktiv och trygg region såväl som kommun att bo och verka i.

Bedömning: Målområdet har en positiv miljöpåverkan genom minskad spridning av förorenade ämnen. Målområdet bidrar bland annat till att uppfylla de svenska miljömålen god bebyggd miljö och giftfri miljö samt FN:s globala hållbarhetsmål 11. Hållbara städer och samhällen, mål 14. Hav och marina resurser och mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald.

Målområde 6: Planera in plats för avfallet

Avfallsplanens mål och åtgärder för området innebär att processerna för samhällsplaneringen ska tillgodose en markanvändning som stödjer en långsiktig hållbar avfallshantering. Anläggningar för insamling, återvinning och återbruk ska finnas i strategiska lägen så att det är lätt att göra rätt och så att transporterna minimeras. I planeringssammanhang bör avfallsfrågor belysas och beaktas i tidiga skeden så att marken kan användas på ett optimalt och ändamålsenligt sätt.

Bedömning: Målområdet bidrar bland annat till att uppfylla de svenska miljökvalitetsmålen om god bebyggd miljö, frisk luft och begränsad klimatpåverkan samt FN:s globala hållbarhetsmål 11. Hållbara städer och samhällen.

Sammanfattande bedömning

Målområdena i avfallsplanen med mål och åtgärder kommer bidra till att förebygga att avfall uppstår, minska avfallets farlighet samt minska nedskräpning i regionen. Implementeringen av planen kommer innebära att kommunerna styrs i en riktning mot ett hållbart samhälle och ett ökat fokus på cirkulär ekonomi. Dessutom innebär avfallsplanen en ökad samverkan regionalt vilket kan bidra till en större genomslagskraft och ytterligare positiv miljöpåverkan. Kommunerna i Boråsregionen bedömer därmed att genomförandet av denna plan inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan då de mål och åtgärder som presenteras i avfallsplanen bedöms till huvudpart ha en positiv inverkan på miljön. Planen träffas därmed inte av kravet på strategisk miljöbedömning enligt miljöbalken 6 kap och miljöbedömningsförordningen (2017:966). Bedömningen att avfallsplanen inte medför betydande miljöpåverkan har kommunicerats till Länsstyrelsen i Västra Götaland som meddelade *"Utifrån det underlag som presenterats delar länsstyrelsen er bedömning att avfallsplanen ej kan antas medföra betydande miljöpåverkan."* (2020-09-10, diarienummer 566-42315-2020).

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Jenny Järpler
Handläggare
010-2244531

Beslut
2020-09-10

Diarienummer
566-42315-2020

Sida
1(1)

Boråsregionen

Yttrande över betydande miljöpåverkan

Ni har sänt in underlag inför framtagande av en gemensam avfallsplan för åtta kommuner i Boråsregionen (Bollebygds kommun, Borås stad, Herrljunga kommun, Marks kommun, Svenljunga kommun, Tranemo kommun, Ulricehamns kommun, Vårgårda kommun).

Utifrån det underlag som presenterats delar länsstyrelsen er bedömning att avfallsplanen ej kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Jenny Järpler

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 5:

Nulägesbeskrivning av avfallshantering i Boråsregionen

I enlighet med Naturvårdsverket föreskrifter (NFS 2020:6) ska avfallsplanen innehålla en beskrivning av nuläget i kommunerna, det vill säga de förhållanden i kommunen som påverkar avfallens mängd och sammansättning. Nulägesbeskrivningen ger information om kommunernas demografi, näringslivsstruktur, avfall som kommunen ansvarar för och anläggningar för förebyggande och hantering av avfall. Uppgifter om avfall som inte är kommunens ansvar anges endast översiktligt.

Geografi och demografi

Boråsregionen är belägen i de södra delarna av Västra Götalands län och består av de åtta kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda. I regionen bor ca 226 000 personer (2019) och det är en stor spridning i antalet invånare mellan de olika kommunerna. Mer än hälften av invånarna bor i centralort eller i annan tätort i kommunen. Borås är den största kommunen med drygt 113 000 invånare följt av Mark och Ulricehamn med med cirka 34 000 respektive 24 000 invånare och Bollebygd, Herrljunga, Svenljunga, Tranemo och Vårgårda med mellan cirka 9400–11 900 invånare. Regionen gränsar till Göteborgsregionen i väster, Skaraborgsregionen i norr, Hallands län i söder och Jönköpings län i öster. Arbetspendlingen är relativt utbredd med Borås som knutpunkt. Regionen har också ett stort utbyte med Göteborgsregionen.

Boendeformer

I de mindre kommunerna dominerar boende i småhus där Svenljunga och Tranemo har högst andel boende i småhus. Lägst andel boende i småhus har Borås. Variationen i boendeform påverkar logistiska lösningar för insamling av avfall från hushållen.

Figur 7. Karta över Boråsregionen.

Tabell 8. Befolkning (2019) och tätortsgrad (2016). Källa: scb.se.

Kommun	Invånare	Andel i centralort	Andel i övrig tätort	Andel i landsbygd
Bollebygd	9 495	45 %	17 %	39 %
Borås	113 179	66 %	25 %	9 %
Herrljunga	9 464	42 %	13 %	44 %
Mark	34 754	44 %	23 %	33 %
Svenljunga	10 780	34 %	27 %	39 %
Tranemo	11 936	28 %	44 %	29 %
Ulricehamn	24 668	46 %	23 %	31 %
Vårgårda	11 810	48 %	5 %	46 %

Tabell 9. Antal hushåll fördelat på boendetyper samt antal fritidshus i regionen (2018). Källa: scb.se.

Kommun	Antal hushåll	Varav andel i småhus	Varav andel i flerbostadshus	Varav andel i övrig eller okänd boendetyper	Antal fritidshus
Bollebygd	3 867	70 %	25 %	5 %	372
Borås	50 713	39 %	55 %	6 %	1842
Herrljunga	4 290	74 %	19 %	7 %	496
Mark	15 342	69 %	25 %	6 %	1635
Svenljunga	4 804	80 %	14 %	6 %	1100
Tranemo	5 226	78 %	16 %	6 %	629
Ulricehamn	11 062	64 %	29 %	7 %	1431
Vårgårda	4 989	71 %	21 %	8 %	461

Näringslivsstruktur

Boråsregionens näringsliv och arbetsmarknad präglas av textil och design, handel, logistik och distribution, tillverkningsindustri, verkstad och elektronikföretag samt gröna näringar. Antal arbetsställen i regionen är omkring 29 000 (SCB företagsregistret, 2019). De största arbetsgivarna i regionen är Borås stad och Västra Götalandsregionen (VGR). Lokalt är kommunerna stora arbetsgivare. Utöver kommunerna och VGR är de största arbetsgivarna i regionen med fler än 500 anställda följande (utan inbördes ordning, siffror från 2019):

- Ellos AB
- H&M Online AB
- Högskolan i Borås
- Samhall AB
- RISE Research Institutes of Sweden AB
- Veoneer Sweden AB
- Nexans Sweden AB
- Speed Competence AB

Kommunalt avfall

Avfall som omfattas av kommunalt ansvar innefattar bland annat mat- och restavfall, grovavfall inklusive trädgårdsavfall, farligt avfall, latrin och slam. Detta innefattar både avfall från hushåll och sådant avfall från andra verksamheter som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, det vill säga från kommunens verksamheter såsom förskola, skola och äldreomsorg samt från exempelvis restauranger. En sammanställning av dessa avfallsmängder visas i Tabell 10. Sammanställningen visar de avfallsströmmar och de mängder som samlas in i ett separat insamlingssystem. Värt att notera att detta inte alltid motsvarar totala mängden avfall som uppkommer. Gällande exempelvis textilavfall, i tabellen redovisas endast det som samlats in separat på kommunernas återvinningscentraler och går till återbruk, merparten av textilavfallet hamnar i dagsläget i restavfallet som därmed går till energiutvinning. Ytterligare ett exempel är fett och matolja, där endast en av kommunerna i dagsläget har mätbar separat insamling av detta, därmed kan mängderna upplevas som små.

Även andra typer av avfall uppkommer i kommunens verksamheter. Detta avser till exempel byggavfall och schaktmassor från kommunala bygg-, mark- och exploaterings-projekt, avloppsreningsslam, restprodukter från förbränningsanläggningar, avfall från gata och parker mm. I dagsläget finns ingen sammanställning i Boråsregionen över dessa avfallsfraktioner.

Tabell 10. Avfall som omfattas av kommunalt ansvar. Mängder i Boråsregionen i ton/år (2019) och behandlingsmetod. Källa: Avfall Web samt kommunerna.

Fraktion (ton/år)	Biologisk behandling	Material-återvinning	Energi-utvinning	Deponering	Annan behandling	Totalt
Matavfall	10 589					10 589
Restavfall			29 368			29 368
Farligt avfall		391	782	131	1303	2607
Textilavfall					319	319
Latrinavfall			4			4
Slam från enskilda avlopp					66 759 ¹	66 759
Fettavskiljar slam	3 719					3 719
Fett och matolja		0,5				0,5
Metallavfall (exklusive förpackningar)		3 941				3 941
Plastavfall (exklusive förpackningar)		415				415
Träavfall (exklusive förpackningar)			12 175			12 175
Gipsavfall		742				742
Trädgårdsavfall	2 817		2 441			5 258
Övrigt grovavfall		6 955	22 246	475		29 676
Deponirest				538		538
Summa	17 125	12 444,5	67 016	1 144	68 381	166 110,5

1 Slam från enskilda avlopp behandlas på avloppsreningsverk där de i vissa fall rötas men rötresten går till energiutvinning eller jordförbättring, och i andra fall rötas ej slammet utan långtidslagras och används som jordförbättring.

Insamlingssystem för avfall i Boråsregionen

I Boråsregionen finns flera olika system för insamling av avfall från hushåll, enligt Tabell 11. Tabellen avser insamlingssystem som tillämpades i kommunerna under 2020, Borås kommer införa fyrfacksinsamling och separata kärl för rest- och matavfall under de kommande åren. . Samtliga kommuner erbjuder separat insamling av matavfall. Flera kommuner har också möjlighet att hämta större mängder avfall i exempelvis container. Dessutom tillämpas underjordsbehållare och sopsug i områden med flerfamiljshus. Underjordsbehållare innebär att matavfall och restavfall lämnas i en lucka till en behållare som helt eller delvis är nedgrävd. Om sopsug tillämpas lämnas matavfall och restavfall via en lucka varpå dessa sugts eller trycks via ett rör till en behållare.

Tabell 11. Olika typer av insamlingssystem i kommunerna i Boråsregionen.

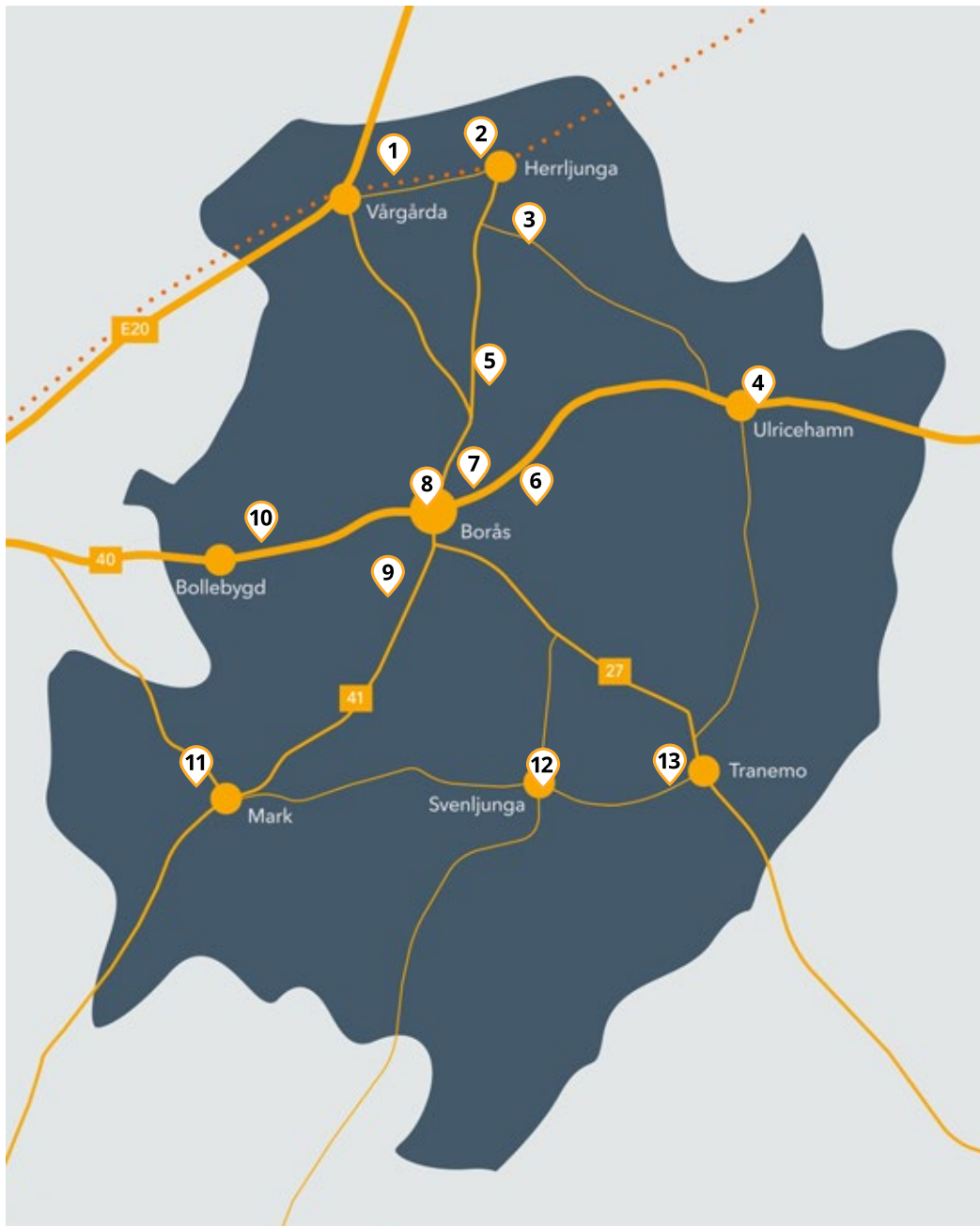
Insamlingssystem i Boråsregionen	Beskrivning	Kommun
Ett kärl för rest- och matavfall	Rest- och matavfallspåsar läggs i samma kärl och sorteras sedan via optisk sortering	Borås, Ulricehamn
Separata kärl för rest- och matavfall	Två olika kärl, ett för matavfall och ett för restavfall	Bollebygd, Herrljunga, Mark, Tranemo, Vårgårda
Fyrfacksinsamling	Två kärl med vardera fyra fack för matavfall, restavfall, förpackningar, tidningar, batterier och ljuskällor	Svenljunga

Anläggningar för avfallshantering och förebyggande i Boråsregionen

I Boråsregionen finns 13 återvinningscentraler (ÅVC). Anläggningarna drivs av respektive kommun. På återvinningscentralen kan hushåll och små företag lämna exempelvis:

- Trädgårdsavfall
- Förfpackningar
- Returpapper
- Vitvaror, kyl och frys
- Elavfall
- Batterier
- Övrigt farligt avfall ex: färg och kemikalier
- Wellpapp
- Trä
- Gips
- Brännbart
- Metallsrot
- Inert material (sten, tegel, betong)
- Däck
- Produkter till återbruk

Figur 8. Karta över de 13 återvinningscentraler som återfinns i Boråsregionen.

- 1. Tumberg ÅVC
- 2. Herrljunga ÅVC
- 3. Annelund ÅVC
- 4. Övreskog ÅVC
- 5. Fristad ÅVC

- 6. Dalsjöfors ÅVC
- 7. Boda ÅVC
- 8. Lusharpan ÅVC
- 9. Viskafors ÅVC
- 10. Råssa ÅVC

- 11. ÅVC Skene skog
- 12. Kretsloppscentralen Moga Returen
- 13. ÅVC Returen

Nästan 46 000 ton grovavfall och farligt avfall samlades in på återvinningscentralerna i Boråsregionen under 2019 (Avfall web).

Merparten av återvinningscentralerna i regionen erbjuder möjlighet till återbruk av produkter i form av ta och ge. Flera av kommunerna är i process med att ta fram nya planer för hur återvinningscentralerna framöver ska utformas och återbruk blir en allt viktigare del. Detta kan på sikt även leda till att mängden grovavfall minskar till förmån för återbruk. I flera kommuner har man också en särskild återbruksverksamhet där produkter och material repareras och fräschas upp med hjälp av resurser från arbetsmarknadsinsatser.

Övriga anläggningar för avfallshantering i Boråsregionen

Utöver ovan nämnda anläggningar eller system för att hantera och samla in avfall finns följande anläggningar i Boråsregionen av betydelse för avfallshanteringen.

Tabell 12. Övriga anläggningar för avfallshantering i Boråsregionen.

Typ av avfallshantering	Anläggning
Avfallsförbränning	Ryaverket, Borås Energi och Miljö
Biogasproduktion	Sobacken, Borås Energi och Miljö Ulricehamns Energi Vårgårda Herrljunga Biogas
Deponi	Sobacken, Borås Energi och Miljö
Förbränningsanläggning för tryckimpregnerat trä	Solör Bioenergi, Svenljunga
Omlastning farligt avfall	Sobacken, Borås Energi och Miljö
Omlastning av kommunalt avfall	Sobacken, Borås Energi och Miljö Svenljunga kommun Ulricehamns kommun Vårgårda kommun
Omlastning, sortering och/eller återvinning av kommunalt avfall och/eller verksamhetsavfall från privata aktörer	LBC, Borås och Ulricehamn Remondis, Borås Skrotfrag, Borås och Ulricehamn Stena Recycling, Borås Suez Recycling, Ulricehamn
Plaståtervinning	Van Werven, Svenljunga

Avfall som omfattas av producentansvar

I Sverige tillämpas producentansvar som ett styrmedel för att nå miljömålen. Producentansvaret omfattar förpackningar, returpapper¹, elutrustning, batterier, däck, bilar, läkemedel och radioaktiva produkter. De som sätter dessa produkter på marknaden, det vill säga producenterna, har också ett ansvar att se till att varan tas om hand på ett miljörätt sätt efter konsumenternas slutanvändning. Målet med producentansvaret är att producenterna ska motiveras att ta fram produkter som är resurssnåla, lättare att återvinna och inte innehåller miljöfarliga ämnen. Det finns separata insamlingssystem för de olika producentansvarsströmmarna, exempelvis samlas förpackningar och returpapper i huvudsak in via återvinningsstationer (ÅVS). I Boråsregionen finns det 158 återvinningsstationer, dessa drivs på uppdrag av producenterna och är alltså inte kommunens ansvar.

Tabell 13. Avfallsfraktioner som omfattas av producentansvar. Mängder för Boråsregionen i ton/år (2019) samt kg/person (2019). Källa: FTI och Avfall Web.

Fraktion	Mängd (ton)	Mängd (kg/person)	Rikssnitt (kg/person)
Pappersförpackningar	3215	15	13,9
Plastförpackningar	1760	8,6	7,5
Metallförpackningar	412	2,1	1,6
Glasförpackningar	4046	14,1	21,8
Returpapper	3345	19,3	18,7
Elutrustning	2719		
Bärbara batterier	59		
Bilbatterier	158		
Däck	330 ²		
Bilar	i.u.		
Läkemedel	i.u.		
Radioaktiva produkter	i.u.		

1 Under år 2020 beslutades att kommunerna tar över ansvaret för returpapper. Detta innebär att från och med år 2022 får landets kommuner ansvar för insamlingen och återvinningen av returpapper. <https://www.regeringen.se>

2 Avser endast däck insamlat på kommunernas återvinningscentraler.

Bilaga 6:

Framtidsutsikter för avfallshantering i Boråsregionen och avfall i kommunernas översiktsplaner

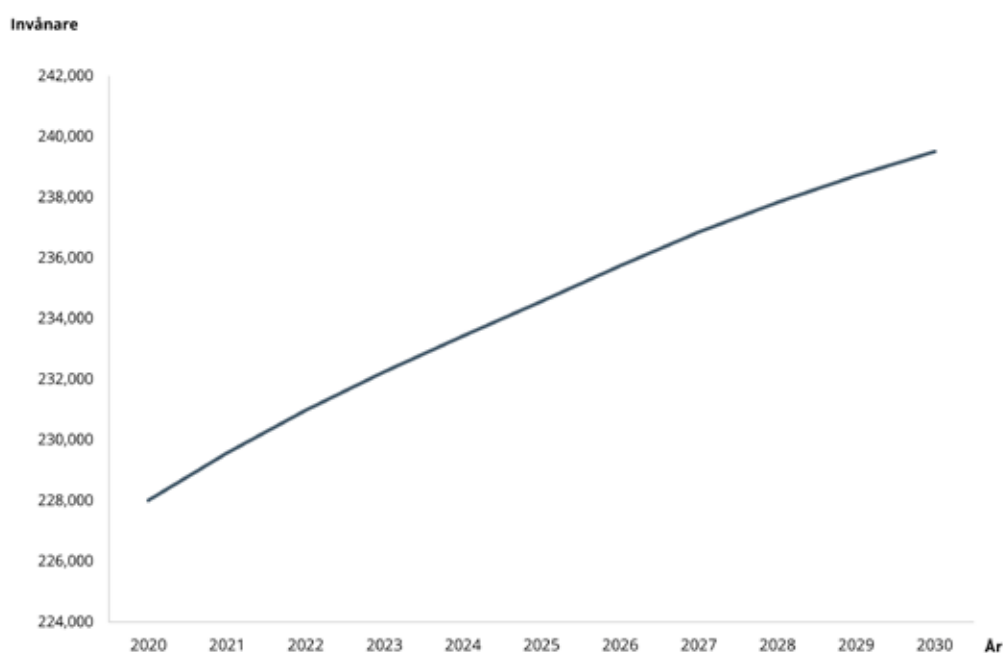
De kommande tio åren kommer förändringar ske i samhället i stort såväl som i vår region som kommer påverka avfallens mängder, hur avfall samlas in och hanteras. Digitalisering, teknikutveckling, ökat hållbarhetsfokus, nya affärsmodeller och demografiska förändringar är några exempel som kommunerna behöver ta hänsyn till, anpassa sig efter och vara delaktiga i utvecklingen av.

Befolkningsprognos och framtida avfallsmängder

Boråsregionen består av åtta kommuner med olika storlek och förutsättningar. I några av kommunerna förväntas befolkningsökningen vara liten eller till och med statisk medan i andra kommuner förväntas befolkning öka med 3–7 % mellan år 2020 och 2030. Den genomsnittliga prognostiserade befolkningsökningen per år fram till 2030 är för Boråsregionen 0,5 % (Västra Götalandsregionen).

Diagram 1. Befolkningsprognos för Boråsregionen fram till år 2030.

Källa: Västra Götalandsregionen.

År 2019 behandlades 467 kg avfall per person från hushållen i Sverige enligt Avfall Sveriges statistik. Mängden restavfall har minskat, mängden insamlat matavfall har ökat samt mängden insamlade förpackningar har ökat jämfört med föregående år. SMED, Svenska miljöemissionsdata prognostiserar att avfallsmängder från hushåll kommer öka med 24 % mellan år 2020 och 2030 ("Framtida avfallsmängder och avfallsbehandlingskapacitet", SMED Svenska Miljöemissionsdata). En del avfallsfraktioner spås minska till förmån för att andra ökar. En ökad utsortering genom exempelvis fastighetsnära insamling av förpackningar, ger dock samma avfallsmängder totalt sett men en ändrad fördelning mellan avfallsslagen.

Prognosen tar däremot inte hänsyn till teknisk utveckling, ökade initiativ för avfallsförebyggande insatser eller förpackningsindustrins utveckling vilket till stor del kan komma att minska avfallsmängderna. Avfall Sveriges rapport 2018:24 pekar på en komplexare materialsituation med fler avfallsfraktioner. Mindre andel restavfall men en ökning av förpackningsavfallet. En mer fragmenterad avfallshantering förutspås där fler aktörer gör anspråk på avfallsflödena. Vad gäller avfallsanläggningar så har dessa troligen blivit större och färre. Gällande avfallsmängdernas utveckling de kommande tio åren spås Boråsregionen följa rikets utveckling i genomsnitt.

Framtida behov av insamlingssystem och anläggningar i Boråsregionen

I Boråsregionen ser kommunerna ett behov av anläggningar inom följande områden:

- Kretsloppsparkar med ökade möjligheter för återbruk av bland annat bygg- och rivningsmaterial
- Anläggningar för laga, uppdatera, byta och låna produkter det vill säga cirkulära handelsplatser, verkstäder och bytesrum, samt även mobila lösningar för detta
- Sorteringsanläggningar för att möjliggöra ökad materialåtervinning av restavfall och grovavfall
- En samordning kring lokal hantering av massor och hantering av förorenade massor

För att realisera sådana anläggningar krävs en långsiktighet, samverkan mellan kommunerna och ekonomiska investeringar.

Trender och framtida förutsättningar för avfallshantering

Det finns ett flertal trender och kommande samhällsförändringar som kommer påverka avfallsbranschen. Ett flertal olika omständigheter är viktiga för kommunerna att förhålla sig till och utvecklas i takt med, exempelvis digitalisering, demografiska förändringar och ett ökat hållbarhetsfokus. Nedan redovisas ett antal framtidsspaningar som bland annat bygger på Avfall Sveriges rapporter 2018:20 och 2018:24.

Digitalisering och tekniska lösningar

En stor del av vårt vardagsliv och arbetsliv organiseras med stöd av digitala lösningar. Digitalisering kommer få en stor betydelse även för avfallshanteringen framöver. Exempelvis kan digitalisering och maskininlärning möjliggöra bättre utsortering av avfall genom att avfall som slängts i samma container kan eftersorteras. Optimerad hämtning av avfall genom så kallade "on-demand" lösningar är ett annat exempel. Där man kan effektivisera transporter, slippa onödiga tömningar och skapa en bättre service för invånarna. Möjlighet att utforma, optimera och utvärdera verksamheter och agerande på nya sätt baserat på tillgång till relevant data och nya mjukvaror kommer förändra många branscher, inkluderat avfallsbranschen. Det blir därför viktigt för kommunerna att ta del av och följa med i den utvecklingen.

Kundfokus

Kunderna förutsätter en ökad service för att delta i källsortering vilket medför att insamlingen av avfall av olika slag sker mer fastighets- eller kvartersnära. Kundkontakter har i större grad digitaliserats och allt större mängder information hanteras. Detta ger möjlighet till individualiserad dialog och skraddarsydda tjänster för att klättra högre upp i avfallshierarkin. Kunderna ställer krav på ökande bekvämlighet och krav på enkelhet.

Ökat hållbarhetsfokus ur ett miljömässigt perspektiv

Miljömässig hållbarhet är viktigt för avfallsbranschen. För att klara kommande utmaningar och krav krävs ytterligare omställning och här kan kommunala verksamheter verka för ett hållbart kretslopp genom att tänka igenom både inköp och nya investeringar. Allt vanligare begrepp är *delningsekonomi* vilket innebär aktiviteter som syftar till minskad resursåtgång genom effektivare kapacitetsutnyttjande såsom delning av tillgång till varor och tjänster och *funktionsförsäljning* där funktionen köps snarare än en produkt som sådan. Produkter som tillverkas måste bli än mer resurssparande. Redan innan en produkt blir till behöver producenten tänka på hur den kan få ett andra liv och här är demonterbarhet, reparerbarhet och möjligheten till återanvändning och återvinning centrala delar. Materialinnovationer kan leda till att material och produkter skraddarsys vilket kan minska spill och onödig produktion av kortlivade produkter. Övergången till en fossilfri tillvaro innebär att förnybara energilösningar på sikt kommer vara billigare än andra alternativ.

Demografiska förändringar och människors värderingar

Förändringar bland människors värderingar, livsuttryck och krav på omgivningen påverkar också framtida system, däribland avfallshantering. De generella kraven människor har ökar. Urbaniseringen har planat ut men stora regionala skillnader finns. Demografiska utmaningar såsom ökad andel äldre i befolkning i kombination med en ökning av födelsetalen kommer få ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Skillnaden mellan människor och dess livsstilar ökar, likaså blir skillnaden tydligare mellan täta och glesa sammanhang och samhällen, det vill säga stad och land samt fattiga och rika delar. Sammantaget blir det viktigt för avfallssektorn att förstå och beakta dessa skillnader då det ger olika förutsättningar i olika delar av landet och i olika delar av vår region. Det har betydelse för människors konsumtion och val vilket ger konsekvenser för vilket avfall som uppstår och vart det uppstår. På många håll sker också en förtätning i städerna med mindre tunga fordon i centrum som en konsekvens vilket också ställer krav på avfallsinsamling och -hantering.

Anläggningar för att hantera avfall i kommunernas översiktsplaner

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2020:6) ska avfallsplanen innehålla en beskrivning av hur behovet av platser för anläggningar för att hantera avfall har tillgodosetts i kommunens översiktsplan och i kommunens övriga arbete med fysisk planering. Informationen i kommunernas översiktsplaner presenteras i tabellen nedan. Utöver information om anläggningar som anges i översiktsplanerna har också riktlinjer eller strategier för avfallshantering, i de fall de omnämns i översiktsplanen, lyfts fram. Det är värt att nämna att flera av våra kommuner är i process att ta fram ny översiktsplan och därför kan en del av informationen nedan upplevas som inaktuell. För att ytterligare belysa och betona vikten av att avfallsfrågan kommer in rätt i den fysiska planeringen i kommunerna har ett specifikt målområde i avfallsplanen, Målområde 6: *Planera in plats för avfallet*, arbetats fram.

Tabell 14. Anläggningar för att hantera avfall och strategier för avfallshantering i kommunernas översiktsplaner.

Kommun	Anläggningar och platser för avfallshantering	Riktlinjer/strategier för avfallshantering
<p>Bollebygd Antagen 2002</p>	<p>I kommunen finns 6 st återvinningsgårdar för insamling av återvinningsmaterial samt återvinningscentralen vid Råssa. Placering och utformning av ÄVS är idag inte tillfredställande löst. En förnyad lokaliseringsprövning och upprustning skall göras där hänsyn tas till omgivande bebyggelse, tillgänglighet och estetisk utformning.</p> <p>I Varpåsområdet finns kommunens gamla soptipp. Den kontrolleras enligt ett särskilt kontrollprogram. Genom allt fler kretslopp sluts finns det inget behov för kommunen att öppna en avfallsdeponi.</p>	<p>Det är kommunerna som svarar för att hushållsavfall inom kommunen tas omhand, i den mån det inte omfattas av producentansvaret. Bollebygd samarbetar med Borås kommun om slutbehandling av avfallet genom ett samarbetsavtal.</p>
<p>Borås Antagen 2018</p>	<p>Borås har ett utbyggt system för avfallshantering och produktion av biogas, fjärrvärme, fjärrkyla och el. Avfall samlas och sorteras på Sobacken söder om Borås där även biogasanläggning finns. Utsorterat hushållsavfall används för fjärrvärmeproduktion i Ryaverket. När Ryaverket avvecklas kommer även fjärrvärmeproduktionen till största del ske på Sobackens samlade Energi- och Miljöcentrum.</p>	<p>Samhällsplaneringen ska tillgodose en markanvändning som stödjer en långsiktig hållbar avfallshantering. Anläggningar för insamling av avfall ska finnas i strategiska lägen så att det är lätt att göra rätt och så att transporter minimeras. Rimliga avstånd till bostäder och verksamheter bör eftersträvas.</p>
<p>Herrljunga Gäller för perioden 2017–2035</p>	<p>Hushållens avfall transporteras till förbränningsanläggning utanför kommunen. Hushållen erbjuds att sortera matavfall separat för rötning till biogas eller biogödsel i särskild anläggning. Deponerat avfall lämnas till avfallsanläggning utanför kommunen.</p> <p>Förpackningar av glas, metall, plast etc sorteras och lämnas till återvinningsstationer placerade på olika platser i kommunen. Återvinningscentraler finns i Herrljunga och Annelund.</p>	
<p>Mark Antagen 2017</p>	<p>Marks kommun har tillstånd att deponera 25 000 ton avfall per år vid avfallsupplaget i Skene Skog. Anläggningen har kompletterats för omhändertagande av lakvatten, för uppsamling av deponigas, med återvinningscentral mm. Deponeringen upphörde 2001.</p>	

Kommun	Anläggningar och platser för avfallshantering	Riktlinjer/strategier för avfallshantering
Svenljunga Antagen 2020	<p>Moga Returen är kommunens återvinningscentral och har tillstånd att årligen hantera 4000 ton icke farligt avfall och 500 ton farligt avfall. Anläggningen är belägen på Moga industriområde i södra delarna av kommunens centralort.</p> <p>Änglarps sopstation ca. 2 km söder om Svenljunga tätort är under avslutning. Deponin utnyttjades för både hushålls- och industriavfall och användes av både Svenljunga och Tranemo kommuner. Ingen deponering har skett sedan 2007 och återvinningscentralen stängde under 2019.</p>	<p>Det är kommunen som ansvarar för att hushållsavfall tas hand om på ett bra sätt. Svenljunga kommun har en avfallsplan som gäller från 2015. Det brännbara hushållsavfallet samlas upp och transporteras sedan till Borås. I Svenljunga kommun finns det del hushållsnära källsortering, dels via återvinningsstationer som finns runt om i kommunen samt återvinningscentralen i Svenljunga tätort.</p> <p>Svenljunga kommun har under 2019 infört fyrfacksystem för hushållsavfall för att möjliggöra att sortera och separera olika typer av avfall i hushållen.</p>
Tranemo Antagen 2010	<p>Det finns en bemannad återvinningscentral i Tranemo och återvinningsstationer för förpackningar i övriga tätorter. Dessutom hämtas grovavfall vid tomtgräns två gånger om året efter turlista. Schaktmassor från byggande omhändertas till stor del för återanvändning.</p>	<p>Avfallshanteringen styrs av den s.k. avfallstrappan utifrån vilken man</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ska förhindra att avfall uppstår 2) Ska återanvända varan 3) Ska återvinna materialet 4) Ska återvinna energin genom förbränning 5) Ska deponera restavfallet <p>Samtliga hushåll i kommunen omfattas av sophämtning.</p> <p>Hämtningsintervallen varierar, men är för flertalet mellan 2 och 4 veckor. En stor del (ca 80 %) komposterar matavfall på egna fastigheten vilket är ett mycket bra alternativ då miljöpåverkan minimeras genom att transporter undviks och avfallsmängderna minskar.</p>
Ulricehamn Antagen 2015	<p>Det finns en bemannad återvinningscentral i Ulricehamn och 20 återvinningsstationer för förpackningar i de olika tätorterna. Dessutom hämtas grovavfall två gånger om året ute i samhällena efter turlista. Schaktmassor från byggande tas emot på avfallsanläggningen för att användas till sluttäckning av Övreskogs deponi.</p>	<p>Vi arbetar i första hand för att minska avfallsmängden till exempel genom medvetna val vid inköp och genom återanvändning. Det avfall som finns ska kunna sorteras på ett enkelt sätt och återvinnas i så stor utsträckning som möjligt. Resurshushållning blir allt viktigare i ett globalt perspektiv för att balansera utveckling och resurser. Kommunen ska verka för att avfallsmängden ska minska och det är enklare att sortera, återvinna och återanvända.</p>
Vårgårda Antagen 2006 (Fördjupad översiktsplan, FÖP, är under framtagande och texten har uppdaterats enligt denna.)	<p>Strax nordost om FÖP-området finns Tumbergs återvinningscentral. Många hushåll i Vårgårda tätort har goda förutsättningar för kompostering av matavfall.</p> <p>Inom FÖP-området finns återvinningsstationer för förpackningar och tidningar vid Vårgårda Marknadsplatsen. Denna bör flyttas eller omarbetas för att skapa en fin första vy av centrum. Exempelvis skärmar som döljer containrarna och i stället visa att man anlant till centrala Vårgårda Centrumhusets parkering.</p>	<p>Vårgårda kommun har tagit fram en regional avfallsplan tillsammans med övriga kommuner i Sjuhärad (2012). Enligt denna avfallsplan ska det vara lätt att göra rätt beträffande avfallssortering. Avfallshanteringen och insamlingen ska dessutom vara estetiskt tilltalande och ha god tillgänglighet och säkerhet för hushållen. Kommunerna ska säkerställa en separat hantering av farligt avfall. Återanvändning och återvinning ska öka. Arbetet pågår med att revidera den regionala avfallsplanen.</p>

Bilaga 7:

Nedlagda deponier i Boråsregionen

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2020:6) ska avfallsplanen innehålla en förteckning av nedlagda deponier i respektive kommun. Detta redovisas nedan.

Deponier som är i drift idag omfattas av deponeringsförordningen (2001:512) vilken ställer krav på skyddsåtgärder under och runt om deponin, uppsamling av lakvatten, botten tätning och avslutande täckning. Det har också, sedan deponeringsförordningen utfärdades, tillkommit deponeringsförbud av vissa fraktioner; brännbart restavfall (2002) och organiskt avfall (2005).

Äldre nedlagda deponier däremot kan utgöra en risk för betydande påverkan på människors hälsa och miljö genom förorening av mark, grund- och ytvatten samt utsläpp av deponigas. Dessa deponier behöver därför identifieras och riskklassas. Inventering av potentiellt förorenade områden görs enligt en metodik för inventering (MIFO) och resulterar i en riskklassning av områdena. Denna delas in i fyra riskklasser:

- Klass 1: Mycket stor risk
- Klass 2: Stor risk
- Klass 3: Måttlig risk
- Klass 4: Liten risk

Tabell 15 redovisar 97 nedlagda deponier i Boråsregionen. Av dessa har en nedlagd deponi riskklass 1, 17 nedlagda deponier har riskklass 2, 57 nedlagda deponier har riskklass 3, 13 nedlagda deponier har riskklass 4 och 10 nedlagda deponier saknar riskklassning. Sammanställningen bygger delvis på uppgifter från tidigare avfallsplaner samt dialog med respektive kommun. Uppgifter om deponiernas drifttid har för flera av de nedlagda deponierna inte funnits tillgängliga varvid den uppgiften inte redovisas för alla. Uppgifter om deponerade mängder samt deponins utbredning har för merparten av de nedlagda deponierna inte funnits tillgängliga och redovisas därmed inte alls.

Tabell 15. Nedlagda deponier i Boråsregionen.

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Bollebygd	Varpås, Erikstorp 1:183	Hushållsavfall, schaktmassor, industriavfall, eventuellt miljöfarligt avfall från närliggande kemisk industri, förbränningsaska, avloppsslam	2	Det lakvatten som bildas rinner av både åt öster till Varpåsa tjärn och åt väster till Erikstorpsbäcken i Erikstorp. Någon lakvattenbehandling har så vitt känt inte gjorts men resultaten av vattenprovtagningarna har blivit bättre med åren. Fortsatt årlig provtagning av lakvattendamm och grundvatten sker för att utvärdera hur lakvattnets sammansättning varierar över tid.	Ca 1945–1973 (tippning av schaktmassor fram till slutet 1980-talet)
Bollebygd	Töllsjö, Morjhult 9:1(2)	Hushållsavfall	4	Bedöms inte kunna ge upphov till skador av någon betydelse. Inget kontrollprogram har upprättats.	
Bollebygd	Olsfors, Örlid 1:2(1)	Hushållsavfall, trädgårdsavfall gamla oljefat, troligen schaktmassor som täcker gamla deponin	i.u.	Bedöms inte kunna ge upphov till skador av någon betydelse. Inget kontrollprogram har upprättats.	
Borås	Brämhult, Sörbo 1:2	Hushållsavfall, schaktmassor, bygg- och rivningsavfall, trädgårds- och jordbruksavfall, illegal tippning av bl.a. skrot samt industrideponi	3	Nedlagd, uppstädning av området.	Driftslut 1973
Borås	Dalsjöfors, Häljared 2:8	Hushållsavfall, industriavfall, schaktmassor, bygg- och rivningsavfall mm.	2	Nedlagd, uppstädning av området.	1965–1977
Borås	Dalsjöfors, Tummarp 1:72	Hushållsavfall, park- och trädgårdsavfall och schaktmassor	3	Nedlagd. 2008 gjordes provtagning och inga värden var över nivån för mindre allvarligt.	1940-talet–1967
Borås	Fristad Borgstena, Örlanda 9:1	Hushållsavfall och industrideponi bl.a. plastindustri	1	Nedlagd, uppstädning av området, mark-förbättringar i området samt fortsatt kontroll och provtagning av deponin. Kontinuerlig vattenprovtagning sker 2 ggr/år tills vidare.	Driftslut 1986

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Borås	Fristad Vänga 1:11	Hushållsavfall, industriavfall, park- och trädgårdsavfall, bygg- och rivningsavfall, jordbruksavfall och schaktmassor mm.	3	Nedlagd, uppstädning av området samt markförbättringar.	1952–1970
Borås	Sandhult Backabo 2:100	Hushållsavfall, park- och trädgårdsavfall, jordbruksavfall, troligtvis farligt avfall, fast industriavfall, byggavfall och schaktmassor	2	Nedlagd, uppstädning av området.	Driftslut 1977
Borås	Sandhult Hedared 6:34	Hushållsavfall, park- och trädgårdsavfall och schaktmassor	3	Nedlagd, uppstädning av området.	Driftslut 1970
Borås	Viskafors Bogryd 1:152	Hushållsavfall, gummiavfall och schaktmassor mm.	2	Nedlagd, uppstädning av området samt markförbättringar.	Driftslut 1977
Borås	Viskafors Högen, Rydboholm 1:416	Osäkert vilken typ av avfall som tömts här	2	Nedlagd, fortsatta kontroller och provtagningar av deponin. Årlig kontroll att lakvattenutflöde sker ur dräneringssystem samt kontinuerlig provtagning 2 ggr/år tillsvidare.	Driftslut 1970
Borås	Borås, Gässtösa 5:1	Hushållsavfall och industriavfall	2	Nedlagd, specifikt kontrollprogram finns framtaget.	1930-talet–1994
Herrljunga	Fåglaviks Glasbruk, 157569, Lindspång 1:27	Industriavfall, mestadels glaskross men också miljöfarligt avfall bl.a. tungmetaller.	2	Täckt och kalkad 1986–1987. Kontrolleras enligt kontrollprogram.	
Herrljunga	Melltorp, 157666, Melltorp 1:3	Avfallsdeponi – icke farligt, farligt avfall	3	Inventering avslutad – ingen åtgärd. Täckt och efterbehandlad.	
Herrljunga	Trollabo, 157668, Trollabo 1:5	Industrideponi	3	Inventering avslutad – ingen åtgärd.	
Herrljunga	TA Hydroni deponi 2, 170073, Annelund 7:1	Industrideponi	i.u.	Förstudie genomförd, täckt och efterbehandlad.	

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Herrljunga	TA Hydroni Deponi 1, 170074, Annelund 13:1	Industrideponi	i.u.	Förstudie genomförd.	
Herrljunga	Betongtipp, Strängbetong AB, Baggetomten 5:6, Fölene 5:17	Ej miljöfarligt industriavfall, i huvudsak kasserade betongelement	i.u.	Länsstyrelsen har fastställt kontrollprogram för lakvatten samt meddelat råd och anvisningar för tippens skötsel.	
Herrljunga	Trollabo 1:1	Deponi för hushålls-, industri- och byggavfall.	4	Täckt och efterbehandlad.	
Herrljunga	Trollabo 5:1	Industriavfall, i huvudsak bark.	3		
Herrljunga	Herrljunga 5:10	Industrideponi, bark	4		
Herrljunga	Herrljunga 6:3	Hushållsavfall	4	Täckt och efterbehandlad.	
Herrljunga	Åsen, Remmenedal	Jord- och stentipp i avslutad grustäkt.	i.u.		
Mark	Fritsla	Hushålls- och industriavfall	2	Regelbundna provtagningar av lakvattnet, ett ytvattendike har grävts. Provtagning sker regelbundet för att ge svar på om eventuella ytterligare åtgärder behöver genomföras.	1964–1978
Mark	Rydal	Hushålls- och industriavfall	3		
Mark	Velingstorp, Kinna	Hushålls- och industriavfall	2	Provtagning sker regelbundet för att ge svar på om eventuella ytterligare åtgärder behöver genomföras.	1950–1970
Mark	Håven, Skene	Industritipp	3		
Mark	Heden, Skene	Hushålls- och industriavfall	2	Provtagning sker regelbundet för att ge svar på om eventuella ytterligare åtgärder behöver genomföras.	1934–1970

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Mark	Skene skog, Skene	Hushålls- och industriavfall	2	Regelbundna provtagningar och sättningsmätningar enligt fastställt kontrollprogram.	1974–2001
Mark	Torestorp	Hushålls- och industriavfall	3		
Mark	Älekulla	Hushålls- och industriavfall	3		
Mark	Öxabäck	Hushålls- och industriavfall	3		1964–1977
Mark	Sätilla	Hushålls- och industriavfall	4		
Mark	Horred	Hushålls- och industriavfall	3		
Mark	Björketorp	Hushålls- och industriavfall	4		
Svenljunga	Ebbarp 1:24, Ebbarp	Hushålls- och industriavfall	2	Provtagningar genomförda 2017 efter provtagningsplan fastställd 2016. Kompletterande provtagningar genomförs under 2020 därefter tas beslut om kontrollprogram är nödvändigt eller ej.	1930/40-talet – början av 1970-talet
Svenljunga	Sexdrega 1:1, Sexdrega	Hushålls- och industriavfall	3	Provtagningar genomförda 2017 efter provtagningsplan fastställd 2016. Kompletterande provtagningar genomförs under 2020 därefter tas beslut om kontrollprogram är nödvändigt eller ej.	
Svenljunga	Gälared 2:56, Hillared	Hushålls- och industriavfall	3		
Svenljunga	Bredgården 10:1, Holsljunga	Hushållsavfall, jord- och stubbtipp	4		

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Svenljunga	Bosgården 1:96, Mjöback	Hushålls- och industriavfall	3	Provtagningar genomförda 2017 efter provtagningsplan fastställd 2016. Kompletterande provtagningar genomförs under 2020 därefter tas beslut om kontrollprogram är nödvändigt eller ej.	
Svenljunga	Frölunda 4:18, Östra Frölunda	Hushållsavfall	3		
Svenljunga	Bratås 1:13, Mårdaklev	Hushållsavfall, jord- och stubbtipp	i.u.		
Svenljunga	Hussered 1:9, Kalv	Hushållsavfall, jord- och stubbtipp	3	Provtagningar genomförda efter framtagna provtagningsplan 2017. Kompletterande provtagningar genomförs under 2020 därefter tas beslut om kontrollprogram är nödvändigt eller ej.	
Svenljunga	Gälared 2:56, Hillared	Hushållsavfall, jord- och stubbtipp	3		
Svenljunga	Moga 1:112, Svenljunga	Jord- och stubbtipp	3		
Svenljunga	Moga 1:112, Svenljunga	Farligt avfall	2	Sluttäckning klar 2009.	1968–2009
Svenljunga	Karlsberg 5:399	Jord- och stubbtipp	i.u.	Provtagningsplan fastställd 2016, hydrogeologisk utredning utförd 2016. Genomförd utredning bedömer att det inte är motiverat med provtagning eller kontrollprogram.	
Svenljunga	Hagatorpet 1:1, Åstarp	Hushålls- och industriavfall	3		
Svenljunga	Änglarp 3:19	Mellanlagring av farligt avfall; Deponi för icke-farligt avfall	2	Delvis sluttäckt till 2013, återstår yta där ÅVC varit i drift till dec 2019.	1969–2007
Tranemo	Ljungsarp I, Lagmanshaga 1:1	Schaktmassor, trädgårds- och byggavfall. Även skjutbana.	3		

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Tranemo	Ljungsarp II, Pajet 1:1>1	Hushålls-, industri- och byggavfall	3		
Tranemo	Långhem I, Långhem 2:3	Hushållsavfall	3		
Tranemo	Långhem III, Långhem 2:1	Hushålls- och byggavfall	3		
Tranemo	Tranemo I (Gudarps avfallsupplag), Gudarp 3:39	Hushållsavfall, industribygg- och rivningsavfall, park- och trädgårdsavfall, jord och schaktmassor, avloppsslam	2	Sluttäckt deponi. Kontrollprogram finns.	1969–1980 kommunalt avfall 1980–2005 endast park- och trädgårdsavfall, bygg- och rivningsavfall, jord- och schaktmassor samt kommunalt avloppsslam.
Tranemo	Tranemo II, Gudarp 3:39	Hushålls-, industri- och byggavfall	3		
Tranemo	Sjötofta I, Bygårde 1:1>1	Hushålls-, bygg- och trädgårdsavfall, jord	3		
Tranemo	Ölsremma, Horshaga 1:2	Hushållsavfall, schaktmassor	4		
Tranemo	Ambjörnarp, Högalid 1:6	Hushållsavfall	4		
Tranemo	Dalstorp I, Dalstorp 1:1	Hushålls- och trädgårdsavfall, plåt mm.	4		
Tranemo	Dalstorp II, Skogarp 1:3>4	Eventuellt industriavfall, bark, byggavfall, schaktmassor	3		
Tranemo	Dalstorp III (Pastoral-skogen), Dalstorp 1:1	Hushållsavfall	4		
Tranemo	Dalstorp IV, Skogarp 1:23>2	Barktipp (Dalstorpsträ)	3		

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Tranemo	Grimsås I, Grimslund 2:77>1	Hushålls-, industri-, grov och trädgårdsavfall	3		
Tranemo	Grimsås II, Fiåsatorp 2:6	Hushållsavfall, jord- och schaktmassor, bygg- och rivningsavfall, trädgårdsavfall, grovsopor	3		
Tranemo	Hulared, Gryttered 3:6	Hushållsavfall, byggavfall, schaktmassor, jord- och trädgårdsavfall	3		
Tranemo	Limmaredstippen, Limmared 13:1<2	Jord- och schaktmassor	3	Kontroller enligt kontrollprogram mellan 2008–2012. Därefter fortsatt provtagning under två år.	
Tranemo	Limmared II, Åsarp 7:14 (Tidigare Åsarp 7:1)	Industriavfall, bark	3		
Tranemo	Limmared III, Åsarp 7:14 (Tidigare Åsarp 7:1)	Hushålls- och industriavfall	2		
Tranemo	Uddebo, Kila 1:20	Hushålls-, industri- och byggavfall	3		
Tranemo	Nittorp, Nygården 1:3>3	Hushålls-, bygg- och rivningsavfall, schaktmassor, trädgårdsavfall	3		
Tranemo	Gudarp 4:1	Hushålls-, bygg- och industriavfall	i.u.		Driftslut 1969
Tranemo	Långhem 3:71	Trädgårdsavfall och schaktmassor (tidigare biodammar)	4		
Tranemo	Ölsremma 1:1	Hushållsavfall, schaktmassor	4		
Ulricehamn	Kölabytippen, Kölaby-Tostarp 2:2, 7:1	Hushållsavfall, industriavfall, trädgårdsavfall och schaktmassor	3		

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Ulricehamn	Grönahög-tippen Nyarp 3:11	Hushållsavfall och industriavfall	3	Täckt med 20–30 cm morän.	
Ulricehamn	Marbäck I (Marbäcks-tippen) Marbäck 13:43	Hushållsavfall	3	Täckt med minst 20 cm morän.	
Ulricehamn	Marbäck II Marbäck 1:42	Rivningsavfall	3	Uppstädat	
Ulricehamn	Södra Ving (Hökerums-tippen) Ving 10:1	Hushållsavfall och trädgårdsavfall	3	Täckt med 20–30 cm morän.	
Ulricehamn	Gällstad (Rånnavägs-tippen) Rånnaväg 7:6	Hushållsavfall och industriavfall	3	Täckt 1973 med minst 20 cm finare schaktmassor.	
Ulricehamn	Strängsered-tippen Gullered Sjögared 5:1	Hushållsavfall och slam	3	Täckt 1976.	
Ulricehamn	Södra Säm Vegby 2:9	Hushållsavfall	3		
Ulricehamn	Dalum Nöre 4:6	Hushållsavfall	3		
Ulricehamn	Horsäckra I Vedåsla 17:1	Bl.a. trädgårdsavfall	3		
Ulricehamn	Härnatippen, Dammkullen (Brickagården) Härna 3:1	Hushållsavfall	3	Täckt med 5–15 cm morän 1975.	
Ulricehamn	Silarp 2:18	Lantbruksavfall	3		
Ulricehamn	Strängsered 3:40	Hushållsavfall	3	Täckt med morän och schaktmassor. Används fortfarande för trädgårdsavfall.	
Ulricehamn	Timmele 22:2	Industriavfall (Timmele färgeri), byggavfall och trädgårdsavfall	3		

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Ulricehamn	Yttre vång 14:1	Bl.a. hushållsavfall	3		
Ulricehamn	Älmestad I, Gammalstorp 1:2	Hushållsavfall och schaktmassor	3	Täckt med jord.	
Ulricehamn	Älmestad II, Gisslarp 2:7	Hushållsavfall och schaktmassor	3		
Ulricehamn	Hestertippen, Hester 5:7	Schaktmassor	3		Deponin stängdes 2005
Vårgårda	Gamla Tumbergs-tippen 156304, Tumbergs-Galstad 2:13, Tumbergs-Galstad 2:16	Avfallsdeponi – icke farligt och farligt avfall, hushållsavfall, slam från ytbehandlings-industri	2	Åtgärd är avslutad. Uppföljning är ej klar.	
Vårgårda	Tumbergs avfallsupplag 156228, Tumberg 4:3	Avfallsdeponi – icke farligt och farligt avfall	i.u.	Inventering avslutad – ingen åtgärd.	
Vårgårda	Tångatippen (Tånga Hed) 156303, Hägrunga 6:3, Hägrunga 5:2	Avfallsdeponi – icke farligt och farligt avfall	3	Inventering avslutad – ingen åtgärd.	
Vårgårda	Östadkulle deponi 156301, Östadkulle 3:1, Östadkulle 5:1, Östadkulle 4:3	Avfallsdeponi – icke farligt och farligt avfall	3	Inventering avslutad – ingen åtgärd.	
Vårgårda	Slamdepå i Lund, 156302, Lund 1:6	Slam från slamavskiljare och slutna tankar	3		
Vårgårda	Slamdeponi i Fullestad	Slam från trekammarbrunnar	3		

Bilaga 8:

Uppföljning av utgående regional avfallsplan

Kommunerna i Boråsregion har sedan tidigare samverkat kring en regional avfallsplan som togs fram under 2011. Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2020:6) ska en uppföljning av den föregående avfallsplanen genomföras.

Uppföljningen av avfallsplanen har genomförts via intervjuer av relevanta personer inom respektive kommun under hösten 2019 samt via inhämtade och jämförande av data från bland annat Avfall Web. En del av målen som sattes i avfallsplanen 2012–2020 har varit svåra att följa upp då målen formulerats på ett sådant sätt att mätbar uppföljning inte varit möjlig. Detta beaktades vid framtagande av den nya regionala avfallsplanen. Att aktivt arbeta med den regionala avfallsplanen 2012–2020 utöver den dagliga verksamheten har inte varit prioriterat i alla kommuner. Man har delvis saknat en samordnande funktion som kan ge stöd i och driva arbetet med att nå målen i avfallsplanen. Vid framtagande av ny regional avfallsplan är det viktigt att förankra avfallsplanen i respektive kommun, upprätta en plan för hur uppföljningen av de satta målen ska gå till samt tydliggöra ansvarsfördelningen.

Figur 9. Regional Avfallsplan 2012–2020.

I Tabell 16 presenteras en sammanställning av mål från avfallsplanen 2012–2020 samt en bedömning av om målen är uppfyllda eller inte. Symbolerna som har använts har följande betydelse:

 Målet är uppnått	 Målet är delvis uppnått/nära att nås	 Målet är ej uppnått
--	--	---

Tabell 16. Mål och måluppfyllelse i regional avfallsplan 2012–2020.

Mål	Måluppfyllelse	Kommentar
Minst 90 % av hushållen i regionen ska vara nöjda med insamlingen		Genomsnittet för regionen 2019 var 88 %. Kundnöjdheten har ökat sen 2011.
Totala mängden avfall ska ha minskat år 2020		Mängd insamlat avfall under kommunalt ansvar (exklusive slam och trädgårdsavfall) har ökat sedan 2011. Däremot har mängden rest- och matavfall minskat.
Skapa fler återbruk i regionen, till 2020 och i större utsträckning än 2011 använda sig av återbruk vid ÅVC		Bedömningen är att utvecklingen är positiv, fler möjligheter till återbruk har skapats i regionen jämfört med 2011. Ett antal återvinningscentraler i regionen har byggts om med utökad möjlighet till återbruk.
Hushållsavfallet får innehålla som mest 1 % farligt avfall		Målet är uppnått, resultat från de senaste plockanalyserna visar ett medelvärde på 0,2 % farligt avfall i restavfallet.
Sjuhärad ska inte bidra till spridning av kemikalier och andra farliga ämnen		Utvecklingen är positiv tack vare utökade informationsinsatser samt ökad tillgänglighet att lämna farligt avfall, exempelvis via miljöbil eller röda boxar.
Till 2020 ska allt farligt avfall samlas in och återvinnas		Kommunerna är på god väg. Plockanalyser visar låga halter, 0,2 %, farligt avfall i avfallet från hushållen och ökad tillgänglighet att lämna farligt avfall, via exempelvis miljöbil som åker runt, erbjuds i flera av kommunerna.
Invånare ska ha tillräcklig kunskap om vad som klassas som farligt avfall		Kommunerna har arbetat med informationsinsatser, sorteringsguider, miljökalendrar med mera och plockanalyser visar låg andel farligt avfall.

Mål	Mål-uppfyllelse	Kommentar
Till 2020 ska samtliga kommuner ha ökat materialåtervinningen utifrån 2011 års nivåer		Bedömningen är att utvecklingen är positiv. Andel hushållsavfall insamlat för materialåtervinning har varit relativt konstant senaste åren. Däremot har andel uppkommet matavfall där växtnäring tas till vara ökat, vilket också är en form av materialåtervinning.
Minska nedskräpning		En av de åtta kommunerna i regionen har mätt nedskräpning enligt Håll Sverige Rents metod. Resultatet därifrån visar att mängden skräp har minskat med 43 %. Samma kommun har också utvärderat de kostnader som kan allokteras till nedskräpning och årligen följt upp detta. Övriga kommuner har aktivt deltagit i Håll Sverige Rents kampanjer för att minska nedskräpning.
Matavfall: 50 % ska sorteras ut till år 2020 och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara och 40 % så att energi tas tillvara		Målet är inte uppnått. 2019 låg Boråsregionen på 32 % av uppkommet matavfall som behandlas biologiskt så att växtnäring och energi tas till vara. Men riktningen är positiv då flera av kommunerna vid utgången av planperioden har infört separat insamling av matavfall vilket innebär att samtliga kommuner i Boråsregionen nu erbjuder separat insamling av matavfall.
Öka återanvändningen av grovavfall		Uppföljningsmått för detta mål saknas. Det är inte entydigt att mängden grovavfall har minskat till förmån för återanvändning, däremot har mängden grovavfall till deponi minskat vilket är positivt.
Minska mängder avfall till deponi		Målet är uppnått. Mängd avfall under kommunalt ansvar som går till deponi har minskat jämfört med 2011.

